

AUGLÝSING

um samning Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi á konum og heimilisofbeldi.

Hinn 26. apríl 2018 var aðalframkvæmdastjóra Evrópuráðsins afhent fullgildingarskjal Íslands vegna samnings Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi á konum og heimilisofbeldi, sem gerður var í Ístanbul 11. maí 2011. Samningurinn öðlaðist gildi gagnvart Íslandi 1. ágúst 2018.

Samningurinn er birtur sem fylgiskjal með auglýsingu þessari.

Þetta er hér með gert almenningi kunnugt.

Utanríkisráðuneytinu, 5. júlí 2021.

Guðlaugur Þór Þórðarson.

Martin Eyjólfsson.

Fylgiskjal.

SAMNINGUR EVRÓPURÁÐSINS
UM FORVARNIR OG BARÁTTU GEGN
OFBELDI Á KONUM
OG HEIMILISOFBELDI

Istanbul, 11.V.2011

Formálsorð

Aðildarríki Evrópuráðsins og aðrir undirritunaraðilar að samningi þessum,

minna á sáttmálann um verndun mannréttinda og mannfrelsis (1950, ETS nr. 5) og bókanir við hann, félagsmálasáttmála Evrópu (1961, ETS nr. 35, endurskoðaðan 1996, ETS nr. 163), Evrópuráðssamning um aðgerðir gegn mansali (2005, CETS nr. 197) og Evrópuráðssamning um vernd barna gegn kynferðislegri misneytingu og kynferðislegri misnotkun (2007, CETS nr. 201),

minna á eftirfarandi tilmæli ráðherranefndar Evrópuráðsins til aðildarríkja ráðsins: tilmæli ráðherranefndar Evrópuráðsins nr. Rec (2002) 5 um vernd kvenna gegn ofbeldi, tilmæli CM/REC(2007) 17 um staðla og kerfi fyrir jafnrétti kynjanna, tilmæli CM/Rec (2010) 10 um hlutverk kvenna og karla til að fyrirbyggja og leysa ágreiningsmál og friðargæslu og önnur tilmæli sem skipta máli,

að teknu tilliti til aukins fjölda dóma Mannréttindadómstóls Evrópu sem setja mikilvæga staðla vegna ofbeldis gegn konum,

að teknu tilliti til alþjóðasamnings um borgaraleg og stjórnmalaleg réttindi (1966), alþjóðasamnings um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi (1966), samnings Sameinuðu þjóðanna um afnám allrar mismununar gagnvart konum („CEDAW“, 1979) og valfrjálsrar bókunar hans (1999) auk almennra tilmæla nr. 19 frá CEDAW nefndinni um ofbeldi gegn konum, samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins (1989) og valfrjálsrar bókunar hans (2000) og samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks (2006),

að teknu tilliti til Rómarsamþykktarinnar um Alþjóðlega sakamáladómstólinn (2002),

minna á grundvallarreglur alþjóðlegs mannúðarréttar og einkum Genfarsamninginn (IV) um vernd almennra borgara á stríðstímum (1949) og viðbótarbókun I og II (1977) við hann,

fordæma allar birtingarmyndir ofbeldis gegn konum og heimilisofbeldis,

gera sér grein fyrir að lykilatriði til að koma í veg fyrir ofbeldi gegn konum er að koma jafnrétti kvenna og karla á að lögum (*de jure*) og í reynd (*de facto*),

gera sér grein fyrir að ofbeldi gegn konum er birtingarform sögulegs ójafnvægis í valdahlutföllum milli kvenna og karla sem leitt hefur til drottunar karla yfir og mismununar gegn konum og kemur í veg fyrir fullan framgang þeirra,

viðurkenna að ofbeldi gegn konum er í eðli sínu kynbundið ofbeldi og að ofbeldi gegn þeim er eitt helsta félagslega tækið til að neyða konur til að skipa lægri sess í samfélaginu en karlar,

gera sér grein fyrir og telja það mikið áhyggjuefni að konur og stúlkur verða oft fyrir alvarlegu ofbeldi, svo sem heimilisofbeldi, kynferðislegri áreitni, nauðgun, þvingun í hjónaband, glæpum sem kenndir eru við svokallaðan „heiður“ og limlestingu kynfæra sem er alvarlegt brot á mannréttindum kvenna og stúlkna og kemur í veg fyrir að jafnrétti kvenna og karla nái fram að ganga,

gera sér grein fyrir þeim brotum á mannréttindum sem eiga sér stað á tímum vopnaðra átaka og óbreyttir borgarar verða fyrir, einkum konur, vegna tíðra eða kerfisbundinna nauðgana og kynferðisofbeldis sem og líkum á auknu kynbundnu ofbeldi bæði fyrir og eftir vopnuð átök,

gera sér grein fyrir því að konur og stúlkur eru í meiri hættu en karlar að verða fyrir kynbundnu ofbeldi,

gera sér grein fyrir að konur verða hlutfallslega oftar fyrir heimilisofbeldi en karlar sem geta þó einnig orðið fyrir slíku ofbeldi,

gera sér grein fyrir að börn eru þolendur heimilisofbeldis, þar með talið sem vitni að ofbeldi innan fjölskyldunnar,

hafa sett sér það markmið að Evrópa verði laus við ofbeldi gegn konum og heimilisofbeldi,

hafa orðið ásátt um eftirfarandi:

I. KAFLI

Markmið, skilgreiningar, jafnrétti og bann við mismunun, almennar skyldur.

1. gr.

Markmið samnings þessa.

1. Markmið samningsins eru að:
  - a) vernda konur gegn öllum birtingarmyndum ofbeldis og fyrirbyggja ofbeldi, sækja til saka gerendur og uppræta ofbeldi gegn konum og heimilisofbeldi,
  - b) stuðla að því að uppræta allar birtingarmyndirá mismunun gagnvart konum og að efla raunverulegt jafnrétti kvenna og karla, þar með talið með valdeflingu kvenna,
  - c) setja fram heildarramma, stefnu og ráðstafanir til að vernda og aðstoða alla þolendur ofbeldis og heimilisofbeldi,
  - d) efla alþjóðlegt samstarf með það að markmiði að uppræta ofbeldi gegn konum og heimilisofbeldi,
  - e) styðja og aðstoða samtök og löggæsluyfirvöld til að geta átt árangursríkt samstarf um að vinna eftir samhæfðri aðferð til að uppræta ofbeldi gegn konum og heimilisofbeldi.
2. Með samningnum er komið á fót sérstöku eftirlitskerfi til að tryggja að samningsaðilar framfylgi ákvæðum hans á áhrifaríkan hátt.

2. gr.

Gildissvið samnings þessa.

1. Samningur þessi tekur til ofbeldis gegn konum í öllum birtingarmyndum þess, þar á meðal heimilisofbeldis þar sem konur eru hlutfallslega oftast þolendur.
2. Samningsaðilar eru hvattir til að beita samningi þessum í þágu allra þolenda heimilisofbeldis. Samningsaðilar skulu leggja sérstaka áherslu á málefni kvenna sem verða fyrir kynbundnu ofbeldi þegar þeir innleiða ákvæði samnings þessa.
3. Samningur þessi gildir jafnt á friðartímum og á tímum vopnaðra átaka.

3. gr.

Skilgreiningar.

Í samningi þessum hafa eftirfarandi hugtök þá merkingu sem hér greinir:

- a) „ofbeldi gegn konum“ telst brot á mannréttindum og mismunun gegn konum, og tekur til alls kynbundins ofbeldis sem leiðir til eða er líklegt til að leiða til líkamlegs, kynferðislegs, andlegs eða fjárhagslegs skaða eða þjáninga kvenna, þar á meðal hótana um slíka verknaði, nauðungar eða gerræðislegra frjálrsræðissviptinga, hvort sem það á sér stað á almannaferi eða í einkalífi,
- b) „heimilisofbeldi“ á við um öll líkamleg, kynferðisleg, andleg eða fjárhagsleg brot sem eiga sér stað innan fjölskyldunnar eða heimiliseiningar eða á milli fyrrverandi og núverandi maka eða sambúðarmaka, hvort sem gerandi deilir, deilir ekki eða hefur deilt húsnæði með þolanda,
- c) „kyngervi“ merkir hlutverk, hegðun, athafnir og eiginleika sem samfélagið telur viðeigandi fyrir konur og karla,
- d) „kynbundið ofbeldi gegn konum“ merkir ofbeldi sem er beint að konu vegna þess að hún er kona eða ofbeldi sem konur verða hlutfallslega meira fyrir,
- e) „þolandi“ merkir hvern þann einstakling sem verður fyrir verknaði sem er tilgreindur í a- og b-lið,
- f) „konur“ merkir einnig stúlkur undir átján ára aldri.

4. gr.

Grundvallarréttindi, jafnrétti og bann við mismunun.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að efla og vernda rétt allra, einkum kvenna, til að lifa við aðstæður þar sem ofbeldi þrífst ekki, hvort sem er hjá hinu opinbera eða í einkageiranum.
2. Samningsaðilar fordæma mismunun gegn konum í hvaða mynd sem er og munu tafarlaust gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu og öðrum hætti, til að koma í veg fyrir mismunun einkum með því að:
  - kveða á um meginreglu um jafnrétti kvenna og karla í stjórnarskrá sinni eða annarri löggjöf og tryggja að henni verði framfylgt í reynd,
  - banna mismunun gegn konum, þar á meðal með beitingu viðurlaga þar sem það á við,
  - nema úr gildi lög og láta af venjum sem mismuna konum.
3. Framkvæmd samningsaðila á ákvæðum samnings þessa, einkum um ráðstafanir til að vernda réttindi þolenda, skulu tryggð án nokkurrar mismununar, hvort sem kann að vera á grundvelli kynferðis, kyngervis, kynþáttar, litarháttar, tungumáls, trúarbragða, stjórnmalaskoðana eða annarra skoðana, þjóðernis eða þjóðfélagsstöðu, tengsla við minnihlutahóp, eigna, uppruna, kynhneigðar, kyngervislegrar sjálfsmyndar, heilsufars, fötlunar eða annarrar stöðu.
4. Sérstakar ráðstafanir sem eru nauðsynlegar til að koma í veg fyrir og vernda konur gegn kynbundnu ofbeldi teljast ekki mismunun samkvæmt skilmálum samnings þessa.

5. gr.

Skyldur ríkisins og hæfileg aðgæsla.

1. Samningsaðilar skulu forðast að taka þátt í ofbeldisbrotum gegn konum og tryggja að stjórnvöld, opinberir starfsmenn og aðrir fulltrúar stjórnvalda, stofnanir og aðrir aðilar á vegum ríkisins starfi í samræmi við þessar skyldur.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að gæta hæfilegrar aðgæslu við að koma í veg fyrir og rannsaka ofbeldi, refsgerendum og bæta fyrir ofbeldisbrot sem falla undir gildissvið samnings þessa og eru framin af öðrum en þeim sem eru á vegum stjórnvalda.

6. gr.

Kynjuð stefna.

Samningsaðilar skulu skuldbinda sig til að gæta kynjasjónarmiða við framkvæmd og mat á áhrifum ákvæða samnings þessa og til að stuðla að og framfylgja með virkum hætti jafnréttisstefnu kvenna og karla og valdeffingu kvenna.

II. KAFLI

Samhæfð stefna og gagnaöflun.

7. gr.

Heildaráætlanir og samræmd stefna.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir á landsvísu, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að setja og framkvæma skilvirka, heildstæða og samræmda stefnu sem snertir allar viðkomandi ráðstafanir í því skyni að koma í veg fyrir og berjast gegn öllum birtingarmyndum ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa og boða heildræn viðbrögð við ofbeldi gegn konum.
2. Samningsaðilar skulu tryggja að stefnan, sem er vísað til í 1. mgr., skipi réttindum þolanda í öndvegi í öllum ráðstöfunum og sé unnin í árangursríkri samvinnu allra viðkomandi embætta, stofnana og samtaka.
3. Þar sem það á við skulu ráðstafanir sem eru gerðar samkvæmt þessari grein taka til allra viðkomandi framkvæmdaraðila, svo sem stofnana, stjórnvalda og þinga kjörinna fulltrúa á öllum stigum stjórnsýslu, sjálfstæðrar mannréttindastofnunar, frjálsra félagasamtaka og annarra borgaralegra samtaka.

8. gr.

Fjármögnun.

Samningsaðilar skulu ráðstafa viðeigandi fjármunum og mannafla til fullnægjandi framkvæmdar á samþættri stefnu, ráðstöfunum og forvarnaráætlunum til að vinna gegn öllum birtingarmyndum ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa, þar á meðal aðgerðir frjálsra félagasamtaka og almennings.

9. gr.

Frjáls félagasamtök og almennigur.

Samningsaðilar skulu viðurkenna, hvetja og styðja starf frjálsra félagasamtaka og almennings í baráttunni við ofbeldi gegn konum og koma á áhrifaríku samstarfi við frjáls félagasamtök.

10. gr.

Samræmingaraðilar.

1. Samningsaðilar skulu tilnefna eða koma á fót einni eða fleiri opinberum stofnunum sem bera ábyrgð á samræmingu, framkvæmd, eftirliti og mati á stefnu og ráðstöfunum til að berjast gegn öllum birtingarmyndum ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa. Þessar stofnanir skulu samræma gagnaöflun sem er vísað til í 11. gr. og greina og koma á framfæri niðurstöðum sínum.
2. Samningsaðilar skulu tryggja að stofnanir sem verða fyrir valinu eða eru settar á fót samkvæmt þessari grein fái almennar upplýsingar um ráðstafanir sem eru gerðar samkvæmt VIII. kafla.
3. Samningsaðilar skulu tryggja að stofnanir sem verða fyrir valinu eða settar á fót samkvæmt þessari grein geti átt í beinum samskiptum við og ræktað samband við sambærilegar stofnanir hjá öðrum samningsaðilum.

11. gr.

Gagnaöflun og rannsóknir.

1. Samningsaðilar skulu taka eftirfarandi að sér vegna framkvæmdar samnings þessa:
  - a) reglulega söfnun aðgreindra tölfræðilegra gagna sem eiga við um allar birtingarmyndir ofbeldis sem falla undir gildissvið samningsins,
  - b) veita stuðning við rannsóknir á öllum birtingarmyndum ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa í þeim tilgangi að komast að undirrotum og orsökum vandans, sem og afleiðingum, afla upplýsinga um tíðni brota og fjölda sakfellinga og meta skilvirkni þeirra ráðstafana sem gerðar hafa verið til að framfylgja samningi þessum.
2. Samningsaðilar skulu leitast við að standa reglulega að lýðfræðilegum rannsóknnum í þeim tilgangi að meta útbreiðslu og þróun allra birtingarmynda ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa.
3. Samningsaðilar skulu veita sérfræðingahópi, sem er vísað til í 66. gr. þessa samnings, upplýsingar sem er safnað samkvæmt þessari grein, til að stuðla að aukinni alþjóðlegri samvinnu og greiða fyrir að sett verði alþjóðleg viðmið.
4. Samningsaðilar skulu tryggja að almennigur hafi aðgang að þeim upplýsingum sem safnað er samkvæmt þessari grein.

III. KAFLI

Forvarnir.

12. gr.

Almennar skyldur.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að stuðla að breytingum á félagslegu og menningarlegu hegðunarmynstri kvenna og karla í því skyni að uppræta fordóma, venjur, hefðir og fleiri atriði sem byggja á hugmyndum um að konur séu lægra settar eða á staðalímyndum um konur og karla.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að koma í veg fyrir allar birtingarmyndir ofbeldis af völdum einstaklinga eða lögaðila sem falla undir gildissvið samnings þessa.

3. Allar ráðstafanir sem eru gerðar samkvæmt þessum kafla skulu taka mið af sérstökum þörfum einstaklinga við aðstæður þar sem þeir eru sérstaklega varnarlausir. Mannréttindi allra þolenda skulu vera í fyrirrúmi.
4. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að hvetja alla þjóðfélagsþegna, einkum karla og pilta, til að taka virkan þátt í að koma í veg fyrir allar birtingarmyndir ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa.
5. Samningsaðilar skulu tryggja að menning, siðir, trúarbrögð, hefðir eða svokallaður „heiður“ teljist ekki vera réttlætning á neinu ofbeldisbroti sem fellur undir gildissvið samnings þessa.
6. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að gera áætlanir og standa fyrir aðgerðum til valdeflingar kvenna.

13. gr.

Vitundarvakning.

1. Samningsaðilar skulu reglulega og á öllum stigum stuðla að eða standa að átaksverkefnum eða áætlunum til vitundarvakningar, meðal annars í samvinnu við innlend mannréttindasamtök og jafnréttisaðila, almenning, frjáls félagasamtök og einkum samtök kvenna, þar sem það á við, í því skyni að auka vitund og skilning almennings um mismunandi birtingarmyndir ofbeldis sem falla undir gildissvið samningsins, afleiðingar þess fyrir börn og mikilvægi þess að koma í veg fyrir slíkt ofbeldi.
2. Samningsaðilar skulu tryggja víðtæka miðlun upplýsinga til almennings um tiltækar aðgerðir til að koma í veg fyrir ofbeldi sem fellur undir gildissvið þessa samnings.

14. gr.

Fræðsla.

1. Þar sem það á við skulu samningsaðilar stíga nauðsynleg skref til að hafa kennsluefni á boðstólum í formlegum námskrám á öllum stigum skólakerfisins, sniðið að vaxandi skilningi nemenda, svo sem um jafnrétti kvenna og karla, kynhlutverk sem víkja frá staðalímynd um kyngervingu, gagnkvæma virðingu, friðsamlega lausn deilumála í samskiptum manna á milli, kynbundið ofbeldi gegn konum og friðhelgi einstaklinga.
2. Samningsaðilar skulu stíga nauðsynleg skref til að koma þeim meginreglum sem vísað er til í 1. mgr. á framfæri við fjölmiðla, aðila sem stunda fræðslustarf utan hins hefðbundna menntakerfis og þá sem bjóða upp á íþróttaaðstöðu, menningarþjónustu og tómstundaaðstöðu.

15. gr.

Þjálfun sérfræðinga.

1. Samningsaðilar skulu veita eða styrkja þjálfun fagfólks sem vinnur með þolendum eða gerendum, er beita hvers kyns ofbeldi sem fellur undir gildissvið samnings þessa, til að koma í veg fyrir og bera kennsl á slíkt ofbeldi, veita fræðslu um jafnrétti kvenna og karla, þarfir og réttindi þolenda og einnig hvernig koma megi í veg fyrir afleidd brot.
2. Samningsaðilar skulu hvetja til þess að þjálfun sem er vísað til í 1. mgr. taki til þjálfunar um samræmda og fjölbreytta samvinnu stofnana til að tryggja heildstæða meðferð vegna ofbeldismála sem falla undir gildissvið samnings þessa.

16. gr.

Íhlutun til forvarnar og meðferðarúrræði.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að koma á eða styðja verkefni sem miðast við að kenna gerendum heimilisofbeldis að láta af ofbeldishegðun sinni með það að markmiði að koma í veg fyrir frekara ofbeldi og að breyta ofbeldiskenndu atferlismynstri.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að koma á eða styðja við meðferðarúrræði sem miða að því að koma í veg fyrir að gerendur, einkum kynferðisbrotamenn, brjóti aftur af sér.

3. Samningsaðilar skulu, við ráðstafanir sem vísað er til í 1. og 2. mgr. tryggja að öryggi, stuðningur við þolendur og mannréttindi þeirra njóti forgangs og að úrræðum sé komið á og þeim hrint í framkvæmd í nánú samstarfi við stuðningsþjónustu sérfræðinga við þolendur.

17. gr.

Þátttaka einkageirans og fjölmiðla.

1. Samningsaðilar skulu hvetja aðila innan einkageirans, upplýsinga- og fjarskiptageirans og fjölmiðla, með fullri virðingu fyrir tjáningarfrelsi og sjálfstæði þeirra, til að taka þátt í útfærslu og framkvæmd stefnumiða og til að seta sér eigin reglur og framfylgja þeim í því skyni að koma í veg fyrir ofbeldi gegn konum og til að auka virðingu fyrir þeim.
2. Samningsaðilar skulu, í samvinnu við aðila innan einkageirans, byggja upp og kynna fyrir börnum, foreldrum og starfsfólki í uppeldisgreinum hvernig sporna megi við upplýsinga- og samskiptaumhverfi sem veitir aðgang að niðurlægjandi kynferðislegu eða ofbeldisfullu efni sem kann að vera skaðlegt.

IV. KAFLI

Vernd og stuðningur.

18. gr.

Almennar skuldbindingar.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að vernda alla þolendur fyrir frekari ofbeldisbrotum.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, í samræmi við landslög til að tryggja samvinnu allra viðkomandi stofnana, þar á meðal dómskerfis, saksóknara og annarra ákæranda, löggæslustofnana, stað- og svæðisbundinna stjórnvalda auk frjálsra félagasamtaka og annarra viðkomandi samtaka og aðila, í því skyni að vernda og styðja þolendur og vitni að öllum birtingarmyndum ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa, þar á meðal almenna og sérhæfða stuðningsþjónustu eins og lýst er í 20. og 22. gr. þessa samnings.
3. Samningsaðilar skulu tryggja að ráðstafanir sem gerðar eru samkvæmt þessum kafla:
  - byggji á kynjuðum skilningi á ofbeldi gegn konum og heimilisofbeldi og séu með áherslu á mannréttindi og öryggi þolenda,
  - byggji á samhæfðri nálgun sem tekur tillit til sambands milli þolanda, geranda, barna og félagslegs umhverfis þeirra,
  - miðist við að forðast afleidd brot,
  - miðist við valdeflingu og fjárhagslegt sjálfstæði kvenna sem þolað hafa ofbeldi,
  - heimili margs konar verndar- og stuðningsþjónustu í sama húsnæði, þar sem við á,
  - taka á sérstökum aðstæðum varnarlausra einstaklinga, þar á meðal barna sem þolenda, og bregðast við þeim.
4. Þjónustan skal standa þolanda til boða hvort sem hann er reiðubúinn að leggja fram kæru eða vitna gegn geranda eða ekki.
5. Samningsaðilar skulu gera viðeigandi ráðstafanir til að veita ræðisvernd og aðra vernd og skulu styðja ríkisborgara sína og aðra þolendur sem eiga rétt á slíkri vörn í samræmi við skyldur þeirra samkvæmt þjóðarétti.

19. gr.

Upplýsingar.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þolendur fái fullnægjandi og tímanlega upplýsingar um stuðningsþjónustu sem er í boði og lagaleg úrræði á tungumáli sem þeir skilja.

20. gr.

Almenn stuðningsþjónusta.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þolendur hafi aðgang að þjónustu sem gerir þeim kleift að ná sér eftir ofbeldi. Þegar

þörf er á ættu þessar ráðstafanir að taka til ýmiss konar þjónustu, svo sem lögfræði- og sálfræði-ráðgjafar, fjárhagsaðstoðar, húsnæðis, fræðslu, þjálfunar og aðstoðar við atvinnuleit.

2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þolendur hafi aðgang að heilsugæslu og félagsþjónustu og að þjónustan hafi burði til að sinna hlutverki sínu og að fagfólk hafi hlotið þjálfun í að aðstoða þolendur og vísa þeim á viðeigandi þjónustu.

21. gr.

Aðstoð í kærumálum við einstaklinga og hópa.

Samningsaðilar skulu tryggja að þolendur hafi upplýsingar um og aðgang að viðeigandi svæðisbundnum og alþjóðlegum kæruleiðum fyrir einstaklinga og hópa. Samningsaðilar skulu stuðla að því að þolandi sem leggur fram kæru geti notið aðstoðar fólks með næman skilning og þekkingu á stöðu hans.

22. gr.

Stuðningsþjónusta sérfræðinga.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að veita eða sjá til þess að fyrir hendi sé fullnægjandi stuðningsþjónusta sérfræðinga sem sérhver þolandi hefur tafarlausan aðgang að, hvort sem er til skamms eða langs tíma, sem orðið hefur fyrir nokkru ofbeldisbroti er fellur undir gildissvið samnings þessa.
2. Samningsaðilar skulu veita eða sjá til þess að sérhæfð stuðningsþjónusta sé til staðar fyrir allar konur sem hafa mátt þola ofbeldi og börn þeirra.

23. gr.

Athvörf.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að koma á fót viðeigandi athvörfum sem auðvelt er að leita í og nægilega mörgum svo veita þeim sem á þurfa að halda örugga gístiaðstöðu og til að geta leitað markvisst að og boðið þangað þolendum, einkum konum og börnum þeirra.

24. gr.

Hjálparsímalínur.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að koma upp ókeypis hjálparsímalínum um land allt sem eru opnar allan sólarhringinn. Tilgangurinn er að veita þeim ráð sem hringja, í trúnaði eða að teknu hæfilegu tilliti til nafnleyndar þeirra, í tengslum við allar birtingarmyndir ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa.

25. gr.

Stuðningur við þolendur kynferðisofbeldis.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að setja á fót nægilega víða viðeigandi neyðarmóttökum sem þolendur nauðgunar eða kynferðisofbeldis geta auðveldlega leitað til og notið lækni- og réttarlækni- og áfallahjálpar og ráðgjafar.

26. gr.

Vernd og stuðningur fyrir börn sem vitni.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þegar veitt er varnar- og stuðningsþjónusta við þolendur sé viðeigandi tillit tekið til réttinda og þarfa barna sem verða vitni að hvaða birtingarmynd ofbeldis sem er sem falla undir gildissvið samnings þessa.
2. Ráðstafanir sem gerðar eru samkvæmt þessari grein skulu fela í sér sálfræði- og félagslega ráðgjöf sem tekur mið af aldri barns sem verður vitni að því ofbeldi sem fellur undir gildissvið samnings þessa og skal hafa hagsmuni barnsins að leiðarljósi.

27. gr.

Tilkynningar.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að hvetja alla einstaklinga sem verða vitni að ofbeldisbrotum sem falla undir gildissvið samnings þessa að tilkynna það til þar til bærra samtaka eða yfirvalda og sömuleiðis að hvetja þá einstaklinga til hins sama sem hafa réttmæta ástæðu til að ætla að slíkt brot kunni að vera framið eða að búast megi við frekari ofbeldisbrotum.

28. gr.

Tilkynningar fagfólks.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að reglur um trúnað sem gilda að landsrétti um sumar starfsstéttir hamli ekki möguleikum þeirra, þegar við á, að tilkynna til þar til bærra samtaka eða stjórnvalda ef þær telja sig hafa gilda ástæðu til að álíta að alvarleg ofbeldisbrot, sem falla undir gildissvið samnings þessa, hafi verið framin eða að búast megi við frekari alvarlegum ofbeldisbrotum.

V. KAFLI

Efnislegur réttur.

29. gr.

Málshöfðun og úrræði einkaréttarlegs eðlis.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, svo að til að til staðar séu fullnægjandi einkaréttarleg úrræði fyrir þolendur til að leita réttar síns gegn geranda.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að veita þolendum fullnægjandi einkaréttarleg úrræði, í samræmi við meginreglur þjóðaréttar, gegn stjórnvöldum sem brugðist hafa skyldum sínum til að grípa til nauðsynlegra fyrirbyggjandi úrræða og verndarráðstafana innan valdsviðs síns.

30. gr.

Bætur.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þolendur eigi rétt á að krefjast skaðabóta frá gerendum fyrir öll brot sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum.
2. Ríkið skal greiða þeim fullnægjandi bætur sem hafa orðið fyrir verulegu líkamstjóni eða heiluskurðingu að því marki sem tjónið er ekki bætt eftir öðrum leiðum, svo sem af geranda, tryggingum eða heilbrigðis- eða félagskerfi sem fjármagnað er af ríkissjóði. Þetta útilokar samningsaðila ekki frá því að krefja geranda um endurgreiðslu fyrir áður greiddar bætur svo fremi sem viðeigandi tillit er tekið til öryggis þolanda.
3. Ráðstafanir sem gerðar eru skv. 2. mgr. skulu tryggja að bætur séu greiddar innan hæfilegra tímamarka.

31. gr.

Forsjá, umgengnisréttur og öryggi.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að tekið sé tillit til ofbeldisbrota sem falla undir gildissvið samnings þessa við ákvörðun forsjár og umgengnisréttar við börn.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að nýting umgengnis- eða forsjárréttinda stefni ekki réttindum og öryggi þolanda eða barna í hættu.

32. gr.

Einkaréttarleg áhrif nauðungarhjórabanda.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að hjónabönd sem stofnað er til með nauðung megi lýsa ógild og leysa upp án þess að þolandi verði fyrir óeðlilegum kostnaði eða skriffinnsku.

33. gr.

Andlegt ofbeldi.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að ásetningsverknaður, sem skaðar að marki andlega friðhelgi einstaklings með nauðung eða hótunum, sé lýstur refsiverður.

34. gr.

Umsáturselti.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að ásetningsverknaður, sem felst í ógnandi hegðun gagnvart öðrum einstaklingi og veldur ótta hjá honum um eigið öryggi, sé lýstur refsiverður.

35. gr.

Líkamlegt ofbeldi.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að ásetningsverknaður sem felst í líkamlegu ofbeldi gegn öðrum einstaklingi sé lýstur refsiverður.

36. gr.

Kynferðislegt ofbeldi, þar með talin nauðgun.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að eftirfarandi ásetningsverknaðir séu lýstir refsiverðir:
  - a) að taka þátt í að þröngva í kynferðislegum tilgangi líkamshluta eða öðrum hlut inn í leggöng, endaparm eða munn á öðrum einstaklingi án samþykkis hans,
  - b) að taka þátt í öðrum kynferðislegum athöfnum með öðrum einstaklingi án samþykkis hans,
  - c) að verða valdur að því að annar einstaklingur taki þátt í kynferðislegri athöfn með þriðja einstaklingi án gagnkvæms samþykkis þeirra.
2. Samþykki þarf að vera gefið af fúsum og frjálsum vilja einstaklingsins og það metið með tilliti til ytri aðstæðna.
3. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að ákvæði 1. mgr. eigi einnig við um brot framin gegn fyrrverandi eða núverandi maka eða sambúðarmaka eins og skilgreint er í landslögum.

37. gr.

Nauðungarhjóraband.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að sú háttsemi að neyða af ásetningi fullorðinn einstakling eða barn til að ganga í hjónaband sé lýst refsiverð.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að sú háttsemi sé lýst refsiverð að tæla fullorðinn einstakling eða barn yfir á yfirráðasvæði samningsaðila eða ríkis, annars en þess sem hún eða hann eru með búsetu á, af ásetningi í þeim tilgangi að neyða viðkomandi fullorðinn einstakling eða barn til að ganga í hjónaband.

38. gr.

Limlesting á kynfærum kvenna.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að eftirtaldir ásetningsverknaðir séu lýstir refsiverðir:

- a) að sníða af, sauma saman eða fremja hverja aðra limlestingu á kynfærum konu í heild eða hluta af ytri skapabörnum, innri skapabörnum eða sníp,
- b) að neyða konu til að gangast undir nokkra þá aðgerð sem lýst er í a-lið eða valda því að kona gangist undir slíka aðgerð,
- c) hvetja, neyða eða valda því að stúlka gangist undir nokkra þá aðgerð sem lýst er í a-lið.

39. gr.

Nauðungarfóstureyðing og nauðungarvömun.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að eftirtaldir ásetningsverknaðir séu lýstir refsiverðir:

- a) að framkvæma fóstureyðingu á konu án þess að fyrir liggi upplýst samþykki hennar,
- b) að framkvæma aðgerð á konu í þeim tilgangi eða sem veldur því að hún verður ekki lengur fær um að eignast afkvæmi með eðlilegum hætti án þess að fyrir liggi upplýst samþykki hennar eða að öðrum kosti að tryggt sé að hún skilji eðli aðgerðarinnar.

40. gr.

Kynferðisleg áreitni.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að gera refsivert eða beita viðurlögum gegn kynferðislegri áreitni, hvort sem hún er orðbundin, táknræn eða líkamleg sem viðhöfð er í óþökk þess sem fyrir henni verður og er til þess gerð að brjóta eða leiðir til þess að brotið er gegn mannlegri reisn einstaklings, einkum þegar áreitnin skapar kúgandi, fjand-samlegar, lítillækkandi, niðurlægjandi eða móðgandi aðstæður.

41. gr.

Aðstoð við brot eða hvatning til brots og tilraun til brots.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að hlutdeild eða hvatning til brota, sem lýst eru refsiverð samkvæmt 33., 34., 35., 36., 37., a-lið 1. mgr. 38. og 39. gr. í samningi þessum, teljist refsivert brot ef um ásetning er að ræða.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til þess að tilraun til að fremja brot, sem lýst eru refsiverð samkvæmt 35., 36., 37., a-lið 1. mgr. 38. og 39. gr. í samningi þessum, teljist refsivert brot ef um ásetning er að ræða.

42. gr.

Ólíðandi réttlæting á brotum, þar með talin brot framin í nafni svokallaðs „heiðurs“.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að við meðferð sakamáls eftir að ofbeldisbrot sem falla undir gildissvið samnings þessa hafa verið framin þá séu menning, siðir, trúarbrögð, hefðir eða svokallaður „heiður“ ekki talin réttlæta slík brot. Þetta á einkum við um fullyrðingar þess efnis að þólandi hafi brotið gegn menningarlegum, trúarlegum, félagslegum eða hefðbundnum grunnreglum og síðum um rétta hegðun.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að hver sá einstaklingur sem hvetur barn til að fremja eitthvert þeirra brota sem lýst er í 1. mgr. skuli bera sömu refsíabyrgð fyrir framin brot á sama hátt og hann hefði framið þau sjálfur.

43. gr.

Refsinæmi refsibrota.

Brot sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum skulu teljast óháð eðli þess sambands sem er á milli þólanda og geranda.

44. gr.

Lögsaga.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til þess að þeir geti felld undir lögsögu sína hvert brot, sem lýst er refsivert samkvæmt samningi þessum, þegar það er framið:
  - a) á yfirráðasvæði samningsaðila eða
  - b) um borð í skipi sem siglir undir fána þeirra eða
  - c) um borð í loftfari sem er skráð samkvæmt lögum þeirra eða
  - d) af ríkisborgara þeirra eða
  - e) af einstaklingi sem hefur fasta búsetu á yfirráðasvæði þeirra.
2. Samningsaðilar skulu kappkosta að gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að fella undir lögsögu sína sérhvert brot sem lýst er refsivert samkvæmt samningi þessum ef það er framið gegn ríkisborgara þeirra eða einstaklingi sem hefur fasta búsetu á yfirráðasvæði þeirra.
3. Að því er varðar saksókn vegna brota, sem lýst eru refsiverð í samræmi við ákvæði 36., 37., 38. og 39. gr. samnings þessa, skulu samningsaðilar gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að lögsaga þeirra sé ekki bundin því skilyrði að verknadir séu refsiverðir á þeim stað þar sem þeir voru framdir.
4. Að því er varðar saksókn vegna brota, sem lýst eru refsiverð í samræmi við ákvæði 36., 37., 38. og 39. gr. samnings þessa, skal hver samningsaðili gera nauðsynlegar ráðstafanir með lagasetningu eða öðrum hætti til að tryggja að lögsaga hans, að því er varðar d- og e-liði 1. mgr., sé ekki bundin því skilyrði að saksókn geti aðeins hafist eftir að skýrsla hefur verið tekin af þolanda eða ákæra lögð fram af hálfu þess ríkis þar sem brotið var framið í.
5. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða með öðrum hætti, til að fella undir lögsögu sína brot sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum þegar gerandi er staddur á yfirráðasvæði samningsaðilans og hann framselur hann ekki öðrum samningsaðila einvörðungu á grundvelli ríkisfangs hans.
6. Geri fleiri en einn samningsaðili kröfu um lögsögu vegna meints brots sem lýst er refsivert í samræmi við ákvæði samnings þessa skulu hlutaðeigandi samningsaðilar hafa með sér samráð, þar sem það á við, í því skyni að ákvarða innan hvaða lögsögu heppilegast sé að viðkomandi verði sóttur til saka.
7. Að teknu tilliti til almennra reglna þjóðaréttarins útilokar samningur þessi ekki að beitt sé sérhverri þeirri refsiréttarlögsögu sem aðildarríki hefur samkvæmt landslögum sínum.

45. gr.

Viðurlög og ráðstafanir.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að viðurlög við brotum, sem lýst hafa verið refsiverð í samræmi við ákvæði samnings þessa, séu skilvirk, hæfileg og hafi varnaðaráhrif, að teknu tilliti til alvarleika þeirra. Viðurlög þessi skulu, þegar við á, taka til refsinga sem fela í sér frjálsræðissviptingu og geta leitt til framsals.
2. Samningsaðilar geta samþykkt aðrar ráðstafanir vegna gerenda, svo sem:
  - að vakta dæmda einstaklinga eða hafa eftirlit með þeim,
  - að afturkalla réttindi foreldra ef hagsmunir barns, sem geta meðal annars falist í öryggi þolanda, verða ekki tryggðir með öðrum úrræðum.

46. gr.

Refsiþyngingarástæður.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að unnt sé í samræmi við viðeigandi ákvæði landslaga að taka tillit til eftirfarandi aðstæðna, að því marki sem þær eru ekki þegar hluti af brotinu, sem refsíþyngingarástæður vegna brota sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum:

- a) brotið var framið gegn fyrrverandi eða núverandi maka eða sambúðarmaka eins og hann er skilgreindur í landslögum, af fjölskyldumeðlim, einstaklingi sem býr með þolanda eða einstaklingi sem misnotar valdastöðu sína,
- b) brotið eða skyld brot voru framin ítrekað,
- c) brotið var framið gegn sérstaklega varnarlausum einstaklingi,
- d) brotið var framið gegn barni eða í návist barns,
- e) brotið frömdu tveir eða fleiri einstaklingar í sameiningu,
- f) brotið var framið í framhaldi af, eða með grimmilegu ofbeldi,
- g) beitt var vopni við brotið eða beitingu vopns hótað,
- h) þolandi beið alvarlegt, líkamlegt eða andlegt tjón við brotið,
- i) gerandinn hafði áður verið sakfelldur fyrir svipað brot.

47. gr.

Refsidómar hjá öðrum samningsaðila.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að unnt verði, þegar viðurlög eru ákveðin, að taka tillit til dóma sem fallið hafa hjá öðrum samningsaðila í tengslum við brot sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum.

48. gr.

Bann við annarri skyldubundinni málsmeðferð til lausnar deilumálum eða við dómsuppkvaðningu.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að banna aðrar skyldubundnar sáttameðferðir, þar á meðal sáttamiðlanir og sáttaumleitanir, vegna allra birtingarmynda ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að ef lögð er fésekt á geranda skuli taka viðeigandi tillit til getu hans að standa við fjárhagslega skuldbindingu sína gagnvart þolanda.

VI. KAFLI

Rannsókn brota, saksókn, réttarfarsreglur og verndarráðstafanir.

49. gr.

Almennar skuldbindingar.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að rannsóknir og saksóknir vegna ofbeldis í öllum birtingarmyndum sem falla undir gildissvið þessa samnings fari fram án ástæðulausra tafa og jafnframt að tekið sé tillit til réttinda þolanda á öllum stigum sakamárameðferðar.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, í samræmi við grundvallarreglur mannréttinda og að teknu tilliti til kynjaðs skilnings á ofbeldi til að tryggja skilvirka rannsókn og saksókn vegna brota sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum.

50. gr.

Tafarlaus viðbrögð, forvarnir og vernd.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að löggæslustofnanir sem bera ábyrgð á málefnasviðinu bregðist tafarlaust og á viðeigandi hátt við öllum birtingarmyndum ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa með því að veita þolanda samstundis fullnægjandi vernd.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að löggæslustofnanir sem bera ábyrgð á málefnasviðinu taki virkan og viðeigandi þátt í forvörnum og vernd gegn öllum birtingarmyndum ofbeldis sem falla undir gildissvið samnings þessa, þar á meðal með því að grípa til fyrirbyggjandi aðgerða í málarekstri og við öflun sönnunargagna.

51. gr.

Áhættumat og áhættustjórnun.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að viðeigandi stjórnvöld framkvæmi mat á áhættu á dauðsfalli, alvarleika ástands og áhættu á endurteknu ofbeldi svo að hafa megi stjórn á áhættunni og veita samhæfða vernd og öryggi, ef þörf krefur.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að það mat sem vísað er til í 1. mgr. taki á öllum stigum rannsóknar og við beitingu verndarráðstafana tilhlýðilegt tillit til þess ef gerendur ofbeldisbrota sem falla undir gildissvið samnings þessa hafi skotvopn í vörslu sinni eða aðgang að þeim.

52. gr.

Brottvísun í neyð.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þar til bær yfirvöld hafi valdheimildir til að bregðast við bráðri hættu með því að skipa geranda heimilisofbeldis að yfirgefa heimili þolanda eða einstaklings sem telst í hættu staddur, í hæfilegan tíma og að banna geranda að fara inn á heimili þolanda eða einstaklings sem telst í hættu staddur eða hafa samband við hann. Með ráðstöfunum sem gerðar eru samkvæmt þessari málsgrein skal öryggi þolanda eða einstaklings í hættu vera í fyrirrúmi.

53. gr.

Nálgunarbann og verndarúrskurðir.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að grípa megi til viðeigandi heimilda til að beita nálgunarbanni og öðrum verndarráðstöfunum í þágu þolanda ofbeldis í öllum birtingarmyndum sem falla undir gildissvið samnings þessa.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að nálgunarbann eða verndarráðstafanir sem vísað er til í 1. mgr.:
  - séu tiltækar þolanda og veiti tafarlausa vernd án óþarfa kostnaðar eða skriffinnsku,
  - gildi í ákveðinn tíma, eða þar til þeim er breytt eða þær felldar úr gildi,
  - séu gefnar út, þar sem nauðsynlegt er, einungis með aðkomu þolanda (ex parte) þegar þörf krefur og taki samstundis gildi,
  - séu aðgengilegar án tillits til eða samhliða öðrum málarekstri,
  - heimilt sé að koma þeim að við málarekstur í öðrum málum.
3. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að refsing eða önnur viðurlög við brotum á nálgunarbanni og verndarráðstöfunum, skv. 1. mgr., séu skilvirk, hæfileg og hafi varnaðaráhrif.

54. gr.

Rannsóknir brota og sönnunargögn.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að í öllum einka- og sakamálum sé einungis heimilt að leggja fram gögn um fyrri kynferðislega reynslu og hegðun þolanda þegar það varðar málið með beinum hætti eða telst af öðrum ástæðum nauðsynlegt.

55. gr.

Málsmeðferð á grundvelli kæru (ex parte) og í krafti embættis (ex officio).

1. Samningsaðilar skulu tryggja að rannsókn eða saksókn brota sem lýst eru refsiverð í 35., 36., 37., 38. og 39. gr. samnings þessa geti farið fram þótt þolandi hafi ekki lagt fram skýrslu eða kæru ef brotið var framið að öllu eða einhverju leyti á yfirráðasvæði þeirra og málsmeðferð geti haldið áfram jafnvel þótt þolandi dragi til baka yfirlýsingu eða kæru sína.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að stjórnvöldum, frjálsum félagasamtökum og ráðgjöfum vegna heimilisofbeldis sé að

landslögum gert kleift að aðstoða og/eða veita þolanda stuðning meðan á rannsókn og saksókn stendur vegna brota sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum.

56. gr.

Verndarráðstafanir.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að vernda réttindi og hagsmuni þolenda, þar á meðal sérstakar þarfir vitna, á öllum stigum rannsóknar á brotum og meðferð þeirra fyrir dómi, einkum með því að:
  - a) tryggja að þeir, fjölskyldur þeirra og þeir sem bera vitni fyrir þeirra hönd séu örugg fyrir ógnunum, hefndum og ítrekuðum skaða,
  - b) tryggja að þolendum sé gert viðvart þegar gerandi strýkur eða er leystur úr haldi tímabundið eða til frambúðar, að minnsta kosti í þeim tilvikum þegar þolendur og fjölskylda kunna að vera í hættu,
  - c) gera þeim viðvart, í samræmi við reglur landsréttar, um réttindi sín og þjónustu sem þeim stendur til boða og framvindu á kæru þeirra, ákærur, um almenna framvindu á rannsókn brots eða meðferð máls fyrir dómi og hlutverki þeirra í málsmeðferðinni, sem og niðurstöðu í málum þeirra,
  - d) gera þolendum kleift, á þann hátt sem samrýmist réttarfarsreglum landsréttar, að tjá sig, útvega sönnunargögn og fá viðhorf þeirra fram, þarfir og áhyggjuefni, beint eða með aðstoð milliliðar og að um þessi atriði sé fjallað,
  - e) veita þolendum viðeigandi stuðningsþjónustu til þess að réttindum þeirra og hagsmunum sé komið á framfæri með tilhlýðilegum hætti og að tekið sé tillit til þeirra,
  - f) tryggja að gerðar séu ráðstafanir til þess að vernda friðhelgi einkalífs þolanda og ímynd hans,
  - g) í þeim tilvikum sem hægt er sé tryggt að komist verði hjá samgangi milli þolanda og geranda innan dómstóla og í húsakynnum löggæslustofnana,
  - h) veita þolendum óháða og hæfa túlka þegar þolendur eru aðilar að málsmeðferð eða þegar þeir bera vitni,
  - i) gera þolendum kleift að bera vitni í samræmi við landsrétt án þess að mæta í réttarsalinn eða að minnsta kosti án þess að meintur gerandi sé viðstaddur vitnisburðinn, einkum með notkun viðeigandi fjarskiptatækni þar sem hún er tiltæk.
2. Þegar barn er þolandi eða vitni að ofbeldi gegn konum og heimilisofbeldi skulu hagsmunir þess vera í fyrirrúmi og grípa skal til sérstakra verndarráðstafana þegar það á við.

57. gr.

Réttaraðstoð.

Samningsaðilar skulu tryggja þolendum rétt á lögfræðiþjónustu og réttaraðstoð án endurgjalds í samræmi við þau skilyrði sem reglur landsréttar setja.

58. gr.

Fyrningarákvæði.

Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að fyrningarfrestur til málshöfðunar vegna brota, sem lýst hafa verið refsiverð skv. 36., 37., 38. og 39. gr. þessa samnings framlengist um þann tíma sem er nauðsynlegur og samsvarar alvarleika þess glæps sem um ræðir svo að unnt sé að hefja málsmeðferð á skilvirkan hátt eftir að þolandi hefur náð lögaldri.

VII. KAFLI

Fólksflutningar og hæli.

59. gr.

Búsetustaða.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þeim þolendum sem hafa samkvæmt landslögum búseturétt vegna tengsla við maka eða sambúðarmaka sé veitt sjálfstætt dvalarleyfi við umsókn ef til skilnaðar eða sambúðarslita

- kemur við sérstaklega erfiðar aðstæður, óháð lengd hjónabands eða sambands. Skilmálar fyrir veitingu og lengd sjálfstæðs dvalarleyfis eru samkvæmt landslögum.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þolendur geti fengið brottvísunarmeðferð frestað sem hefst vegna búseturéttar og telst að landslögum vera vegna tengsla við maka eða sambúðarmaka, í því skyni að gera þeim kleift að sækja um sjálfstætt dvalarleyfi.
  3. Samningsaðilar skulu gefa út endurnýjanleg dvalarleyfi til þolenda ef til annarrar eða beggja eftirfarandi aðstæðna kemur:
    - a) þar sem lögbær stjórnvöld telja dvöl þolenda nauðsynlega í ljósi persónulegra aðstæðna þeirra,
    - b) þar sem lögbær stjórnvöld telja dvöl þolenda nauðsynlega vegna samvinnu þeirra við hin lögbæru stjórnvöld við rannsókn brota eða meðferð sakamáls.
  4. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þolendur sem hafa verið fluttir til annars lands í þeim tilgangi að þvinga þá í hjónaband geti endurheimt fyrri réttarstöðu og eigi í framhaldi af því búseturétt í því landi þar sem þeir höfðu reglulega búsetu.

60. gr.

Kynbundin hælisumsókn.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að viðurkennt verði að kynbundið ofbeldi gegn konum teljist ofsóknir í skilningi 1. gr. A (2) í samningnum um réttarstöðu flóttamanna frá 1951 og sem ein birtingarmynd á alvarlegum skaða sem krefst viðbótarverndar.
2. Samningsaðilar skulu tryggja að túlkun á öllum forsendum samnings þessa taki mið af kynjasjónarmiðum og að þar sem sýnt er fram á að óttast sé að ofsóknir eigi sér stað á grundvelli þessara forsendna sé þeim, sem eftir því sækist, veitt réttarstaða flóttamanns samkvæmt þeim gerningum sem við eiga.
3. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að gæta kynjasjónarmiða í verklagsreglum um móttöku og stuðningsþjónustu hælisleitenda og í viðmiðunarreglum og umsóknarferli fyrir hælisleit, þar á meðal vegna ákvörðunar um réttarstöðu flóttamanna og umsókn um alþjóðlega vernd.

61. gr.

Að vísa fólki ekki aftur þangað þar sem líf þess eða frelsi kann að vera í hættu.

1. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að virða þá meginreglu í samræmi við skyldur þjóðaréttar að vísa hælisleitanda ekki aftur þangað sem líf hans eða frelsi kann að vera í hættu.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að konur sem verða fyrir ofbeldi og þarfnast verndar skuli, óháð stöðu þeirra eða búsetu, ekki undir neinum kringumstæðum vera sendar úr landi til nokkurs lands þar sem líf þeirra kann að vera í hættu eða þar sem þær gætu átt á hættu að sæta pyntingum, ómannúðlegri eða vanvirðandi meðferð eða refsingu.

VIII. KAFLI

Alþjóðleg samvinna.

62. gr.

Meginreglur.

1. Samningsaðilar skulu eiga eins víðtækt samstarf sín í milli og frekast er unnt samkvæmt ákvæðum samnings þessa og með því að beita viðeigandi alþjóðlegum og svæðisbundnum gerningum sem samkomulag er um á grundvelli samhljóða eða gagnvirkrar löggjafar, og landslögum í því skyni að:
  - a) koma í veg fyrir, berjast gegn og saksækja vegna ofbeldis í öllum birtingarmyndum sem þessi samningur kveður á um,
  - b) vernda þolendur og veita þeim aðstoð,

- c) rannsaka eða reka mál vegna brota sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum,
  - d) fylgja eftir úrskurðum dómsmálayfirvalda samningsaðila í viðkomandi einka- og refsímálum, þar á meðal verndarúrskurðum.
2. Samningsaðilar skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir, með lagasetningu eða öðrum hætti, til að tryggja að þólandur brota sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum og framin eru á yfirráðasvæði annars samningsaðila en þess þar sem þeir hafa fasta búsetu, geti lagt fram kæru hjá lögbærum yfirvöldum í búseturíki sínu.
  3. Ef samningsaðili, sem gerir að skilyrði að í gildi sé samningur um gagnkvæma réttaraðstoð í sakamálum, framsalsmálum eða til fullnustu dóma annarra aðila að samningi þessum í einka- eða refsímálum, fær beiðni um réttaraðstoð, framsal eða fullnustu frá samningsaðila sem hann hefur ekki gert slíkan samning við getur sá fyrrnefndi litið svo á að samningur þessi sé lagagrundvöllur fyrir gagnkvæmri réttaraðstoð í sakamálum, framsalsmálum eða til fullnustu dóma annarra aðila að samningi þessum, í einka- eða refsímálum að því er snertir þau brot sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum.
  4. Samningsaðilar skulu kappkosta að fella, eftir því sem við á, forvarnir og baráttu gegn ofbeldi á konum og heimilisofbeldi inn í áætlanir um þróunaraðstoð sem eru í þágu þriðju ríkja, þar með talið með því að ganga til tvíhliða og marghliða samninga við þriðju ríkin í því skyni að auðvelda verndun þolenda skv. 5. mgr. 18. gr.

63. gr.

Ráðstafanir vegna einstaklinga í hættu.

Ef samningsaðili hefur gilda ástæðu til á grundvelli tiltækra upplýsinga að telja einstakling vera í bráðri hættu á að verða fyrir ofbeldi í einhverri þeirri mynd sem getið er í 36., 37., 38. og 39. gr. samnings þessa, á yfirráðasvæði annars samningsaðila, er fyrrnefndur samningsaðili hvattur til að senda þær upplýsingar tafarlaust til þess síðarnefnda til að tryggja að viðeigandi verndarráðstafanir séu gerðar. Með upplýsingunum skal, þar sem við á, fylgja vitneskja um með hvaða hætti hafi verið kveðið á um vernd þess einstaklings sem er í hættu staddur.

64. gr.

Upplýsingar.

1. Sá samningsaðili sem fær beiðni skal upplýsa samningsaðila þann sem leggur hana fram tafarlaust um niðurstöðu þeirra aðgerða sem þessi kafli vísar til. Sá samningsaðili sem beiðni er beint til skal sömuleiðis upplýsa samningsaðila sem leggur hana fram tafarlaust um allar aðstæður sem hindra umbeðnar aðgerðir eða eru líklegar til að seinka þeim verulega.
2. Að því marki er landslög leyfa getur samningsaðili óumbeðinn framsent upplýsingar sem aflað er við eigin rannsóknir brota til annars samningsaðila þegar hann telur að veiting þeirra geti aðstoðað viðtakanda við að koma í veg fyrir brot sem lýst eru refsiverð samkvæmt samningi þessum eða þegar þær kunna að leiða til að viðkomandi samningsaðili óski eftir samvinnu samkvæmt þessum kafla.
3. Samningsaðili sem tekur á móti beiðni um upplýsingar skv. 2. mgr. skal leggja þær fyrir þar til bær yfirvöld svo hefja megi málsmeðferð sé ástæða talin til eða svo taka megi tillit til þeirra upplýsinga í viðeigandi einka- og sakamálum.

65. gr.

Gagnavernd.

Persónuupplýsingar skulu vistaðar og nýttar samkvæmt skuldbindingum sem samningsaðilar gangast undir með samningi Evrópuráðsins um vernd einstaklinga varðandi vélræna vinnslu persónuupplýsinga (ETS nr. 108).

IX. KAFLI
Eftirlitskerfi.

66. gr.

Sérfræðingahópur um aðgerðir gegn ofbeldi á konum og heimilisofbeldi.

1. Sérfræðingahópur um aðgerðir gegn ofbeldi á konum og heimilisofbeldi (hér á eftir nefndur „GREVIO“) skal hafa eftirlit með framkvæmd samnings þessa hjá samningsaðilum.
2. GREVIO skal skipaður tíu meðlimum hið minnsta og mest fimmtán þar sem tekið er tillit til jafnvægis milli kynja og landsvæða, auk þverfaglegrar sérþekkingar. Nefnd samningsaðila kys meðlimi úr hópi umsækjenda sem eru tilnefndir af samningsaðilum til fjögurra ára, endurskipaðir einu sinni, og eru ríkisborgarar samningsaðila.
3. Fyrstu kosningu tíu meðlima skal halda innan árs frá því að samningur þessi tekur gildi. Kosning fimm meðlima til viðbótar skal fara fram eftir 25. fullgildingu eða aðild.
4. Kosning á meðlimum GREVIO skal byggja á eftirfarandi meginreglum:
  - a) þeir skulu valdir með gegnsærri aðferð úr hópi heiðvirðra einstaklinga sem eru þekktir fyrir hæfni sína á sviði mannréttinda, jafnréttis kynjanna, ofbeldis gegn konum og heimilisofbeldis eða stuðnings við og vernd fórnarlamba, eða sem hafa sýnt fram á faglega starfsreynslu á sviðum sem falla undir samning þennan,
  - b) engir tveir meðlimir GREVIO mega vera ríkisborgarar sama ríkis,
  - c) þeir skulu vera fulltrúar helstu réttarkerfa,
  - d) þeir skulu vera fulltrúar viðeigandi framkvæmdaraðila og stofnana á sviði ofbeldis gegn konum og heimilisofbeldis,
  - e) þeir skulu taka þátt sem einstaklingar og vera sjálfstæðir og óhlutdrægir við vinnu sína og þeim skal vera kleift að sinna hlutverki sínu á skilvirkan hátt.
5. Ráðherranefnd Evrópuráðsins skal ákveða með hvaða hætti meðlimir GREVIO skulu kosnir, að höfðu samráði við og að fengnu samhljóða samþykki samningsaðila, innan sex mánaða frá því að samningur þessi tekur gildi.
6. GREVIO setur sér starfsreglur.
7. Meðlimir GREVIO, ásamt öðrum meðlimum sendinefnda sem sinna landsvitjunum skv. 9. og 14. mgr. 68. gr. njóta þeirra sérréttinda og friðhelgi sem er staðfest í viðauka samnings þessa.

67. gr.

Nefnd samningsaðilanna.

1. Nefnd samningsaðila skal skipuð fulltrúum aðila að samningi þessum.
2. Framkvæmdastjóri Evrópuráðsins skal boða til fundar í nefnd samningsaðila. Boða skal til fyrsta fundar, sem haldinn er til að kjósa meðlimi GREVIO, innan árs frá því að samningur þessi tekur gildi. Eftir það kemur nefndin saman þegar að minnsta kosti þriðjungur samningsaðilanna, nefndarforseti eða framkvæmdastjóri Evrópuráðsins fer fram á það.
3. Nefnd samningsaðila setur sér starfsreglur.

68. gr.

Starfsreglur.

1. Samningsaðilar skulu leggja skýrslu fyrir framkvæmdastjóra Evrópuráðsins, byggða á spurningalista unnum af GREVIO um löggjöf og aðrar ráðstafanir sem gripið hefur verið til í því skyni að framfylgja ákvæðum samnings þessa. GREVIO skal fjalla um þessar skýrslur.
2. GREVIO skal fjalla um skýrslur sem lagðar eru fram skv. 1. mgr. með fulltrúa frá hlutaðeigandi samningsaðila.
3. Seinna matsferli er skipt í lotur sem GREVIO ákveður lengd á. Í upphafi hvorrar lotu skal GREVIO velja þau tilteknu ákvæði sem lögð eru til grundvallar matsferlinu og senda út spurningalista.
4. GREVIO skal skilgreina viðeigandi leiðir við framkvæmd þessa eftirlits. Einkum er hópnum heimilt að samþykkja spurningalista fyrir hverja matslotu og skal hann lagður til grundvallar matsferli á því hvernig samningsaðilar hafa framfylgt samningnum. Listinn skal sendur til allra

- samningsaðila. Þeir skulu svara spurningalistanum auk allra annarra beiðna GREVIO um upplýsingar.
5. GREVIO er heimilt að taka við upplýsingum um framkvæmd samnings þessa frá frjálsum félagasamtökum, borgaralegu samfélagi og frá innlendum mannréttindasamtökum.
  6. GREVIO skal taka tilhlýðilegt tillit til upplýsinga sem liggja fyrir hjá öðrum svæðisbundnum og alþjóðlegum eftirlitsaðilum, stofnunum og gerningum á svæðum sem falla undir gildissvið samnings þessa.
  7. Við gerð spurningalista fyrir hverja matslotu skal GREVIO taka tilhlýðilegt tillit til fyrirliggjandi gagnaöflunar og rannsókna hjá samningsaðilum eins og vísað er til í 11. gr. samnings þessa.
  8. GREVIO er heimilt að taka við upplýsingum um framkvæmd samnings þessa frá mannréttindafulltrúa Evrópuráðsins, þingi þess og viðkomandi sérhæfðum stofnunum Evrópuráðsins auk þeirra sem stofnað er til með öðrum alþjóðlegum gerningum. GREVIO verður gert kunnugt um kærur sem berast aðilum þessum og niðurstöðum þeirra.
  9. GREVIO er auk þessa heimilt, í samvinnu við landsyfirvöld og með aðstoð sjálfstæðra innlendra sérfræðinga, að skipuleggja landsvitjun ef veittar upplýsingar eru ófullnægjandi eða í tilvikum sem falla undir 14. mgr. Meðan á þessum vitjunum stendur er GREVIO heimilt að þiggja aðstoð sérfræðinga á afmörkuðum sviðum.
  10. GREVIO skal semja drög að skýrslu með greiningu á því hvernig þeim ákvæðum hefur verið framfylgt sem matið er byggt á, auk þess að benda á og leggja til hvernig hlutaðeigandi samningsaðili geti tekið á þeim vandamálum sem greind hafa verið. Skýrsludrögin skulu send til umsagnar þeim samningsaðila sem verið er að meta. GREVIO skal taka tillit til athugasemda þeirra við samþykkt skýrslunnar.
  11. GREVIO skal samþykkja skýrslu sína og ályktanir um ráðstafanir sem hlutaðeigandi samningsaðili hefur gert til að framfylgja ákvæðum samnings þessa á grundvelli þeirra upplýsinga sem hópurinn hefur fengið og athugasemda samningsaðila. Þessa skýrslu og ályktanir hennar skal senda hlutaðeigandi samningsaðila og nefnd samningsaðila. Skýrslan og ályktanir GREVIO skulu gerðar opinberar þegar þær hafa verið samþykktar, auk athugasemda sem hlutaðeigandi samningsaðili kann að gera.
  12. Á grundvelli skýrslu og ályktana GREVIO og að teknu tilliti til verklagsins í 1. til 8. mgr. getur nefnd samningsaðila samþykkt tilmæli til hlutaðeigandi samningsaðila (a) varðandi þær ráðstafanir sem grípa þarf til svo að framfylgja megi ályktunum GREVIO, ef nauðsyn krefur með dagsetningu fyrir framlagningu upplýsinga um hvernig þeim verði fylgt eftir og (b) í þeim tilgangi að stuðla að aukinni samvinnu við þann samningsaðila um hvernig fylgja megi samningnum rétt eftir.
  13. Ef GREVIO berast áreiðanlegar upplýsingar um aðstæður þar sem vandamál krefjast tafarlausra viðbragða til að koma í veg fyrir, takmarka umfang eða fækka tilvikum á alvarlegum brotum á samningi þessum getur sérfræðingahópurinn tafarlaust krafist skýrslu um ráðstafanir sem gripið er til svo koma megi í veg fyrir mynstur á alvarlegu, stórfelldu eða varanlegu ofbeldi gegn konum.
  14. Að teknu tilliti til þeirra upplýsinga sem hlutaðeigandi samningsaðili hefur veitt, ásamt öllum öðrum áreiðanlegum upplýsingum sem tiltækar eru, getur GREVIO tilnefnt einn eða fleiri af meðlimum sínum til að gera brýna rannsókn og gefa GREVIO tafarlaust skýrslu. Þar sem það á við, og að fengnu samþykki samningsaðilans, getur landsvitjun verið hluti af rannsókninni.
  15. Eftir athugun á niðurstöðum rannsóknar sem vísað er til í 14. gr. skal GREVIO senda þessar niðurstöður til hlutaðeigandi samningsaðila, og þar sem það á við til nefndar samningsaðila og ráðherranefndar Evrópuráðsins, ásamt öllum athugasemdum og tilmælum.

69. gr.

Almenn tilmæli.

GREVIO er heimilt, eftir því sem við á, að samþykkja almenn tilmæli um hvernig framfylgja skuli samningi þessum.

70. gr.

Eftirlit þjóðþingameð samningnum.

1. Þjóðþingum skal boðið að taka þátt í eftirliti með þeim aðgerðum sem gripið er til vegna framkvæmdar á samningi þessum.
2. Samningsaðilar skulu leggja skýrslur GREVIO fyrir þjóðþing sín.
3. Þingi Evrópuráðsins skal boðið að gera reglulega úttekt á framkvæmd samnings þessa.

X. KAFLI

Tengsl við aðra alþjóðlega gerninga.

71. gr.

Tengsl við aðra alþjóðlega gerninga.

1. Samningur þessi skal ekki hafa áhrif á skuldbindingar sem stofnað er til vegna annarra alþjóðlegra gerninga sem aðilar að þessum samningi eru eða verða síðar aðilar að og sem hafa að geyma atriði sem kveðið er á um í þessum samningi.
2. Samningsaðilum er heimilt að gera með sér tvíhliða eða marghliða samninga um atriði sem þessi samningur tekur til í þeim tilgangi að kveða nánar á um, styrkja ákvæði hans eða auðvelda framkvæmd á þeim meginreglum sem hann hefur að geyma.

XI. KAFLI

Breytingar á samningnum.

72. gr.

Breytingar.

1. Tillögur samningsaðila til breytinga á samningnum skal tilkynna framkvæmdastjóra Evrópuráðsins sem kemur þeim á framfæri við aðildarríki ráðsins, undirritunaraðila, samningsaðila, Evrópusambandið og ríki sem boðið hefur verið að undirrita samning þennan samkvæmt ákvæðum 75. gr., auk ríkja sem boðið hefur verið að gerast aðili að honum samkvæmt ákvæðum 76. gr.
2. Ráðherranefnd Evrópuráðsins skal fjalla um breytingartillöguna og er heimilt, að höfðu samráði við þá sem eru aðilar að samningi þessum en ekki aðilar að ráðinu, að samþykkja breytinguna með þeim meirihluta sem kveðið er á um í d-lið 20. gr. stofnskrár Evrópuráðsins.
3. Texti hverrar breytingar sem ráðherranefnd Evrópuráðsins samþykkir skv. 2. mgr. skal framsendur samningsaðilum til staðfestingar.
4. Sérhver breyting sem er samþykkt skv. 2. mgr. tekur gildi fyrsta dag næsta mánaðar eftir að liðinn er einn mánuður frá þeim degi er allir samningsaðilar hafa tilkynnt framkvæmdastjóra Evrópuráðsins um að þeir hafi staðfest hana.

XII. KAFLI

Lokaákvæði.

73. gr.

Áhrif þessa samnings.

Ákvæði þessa samnings skulu ekki hafa áhrif á landslög eða bindandi alþjóðagerninga sem þegar hafa tekið gildi eða kunna að taka gildi og veita eða myndu veita einstaklingum ríkari réttindi til að fyrirbyggja eða berjast gegn ofbeldi á konum eða heimilisofbeldi.

74. gr.

Lausn deilumála.

1. Aðilar að deilumálum sem kunna að rísa um beitingu eða túlkun ákvæða samnings þessa skulu fyrst leitast við að leysa þau með samningum, sáttumleitunum, með því að setja þau í gerð eða með öðrum friðsamlegum úrlausnarleiðum sem gagnkvæmt samþykki er um þeirra á meðal.
2. Ráðherranefnd Evrópuráðsins er heimilt að setja reglur um málsmeðferð á lausn deilumála sem aðilar geta nýtt sér við lausn deilumála sinna kjósi þeir að gera það.

75. gr.

Undirritun og gildistaka.

1. Samningur þessi skal liggja frammi til undirritunar fyrir aðildarríki Evrópuráðsins, ríki utan Evrópuráðsins sem hafa tekið þátt í gerð hans og Evrópusambandið.
2. Samningur þessi er með fyrirvara um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki. Skjöl um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki skulu afhent framkvæmdastjóra Evrópuráðsins til vörslu.
3. Samningur þessi öðlast gildi á fyrsta degi næsta mánaðar eftir að liðnir eru þrír mánuðir frá þeim degi þegar tíu undirritunaraðilar, þar með talin átta aðildarríki Evrópuráðsins hið minnsta, lýsa sig samþykka því að vera bundnir af samningnum í samræmi við ákvæði 2. mgr.
4. Samningur þessi tekur gildi gagnvart hverju því ríki er um getur í 1. mgr., eða Evrópusambandinu, sem síðar lýsir sig samþykkt því að vera bundið af honum, á fyrsta degi næsta mánaðar eftir að liðnir eru þrír mánuðir frá því að skjal þess um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki er afhent til vörslu.

76. gr.

Aðild að samningnum.

1. Eftir gildistöku samnings þessa getur ráðherranefnd Evrópuráðsins, að höfðu samráði við samningsaðila og að fengnu samhljóða samþykki þeirra, boðið hverju því ríki, sem ekki er aðildarríki ráðsins og ekki hefur átt þátt í að semja samning þennan, aðild að honum. Skal ákvörðunin tekin með þeim meirihluta sem tilskilinn er í d-lið 20. gr. stofnskrár Evrópuráðsins og með samhljóða atkvæðum fulltrúa þeirra samningsríkja sem rétt eiga til setu í ráðherranefndinni.
2. Samningur þessi tekur gildi gagnvart hverju því ríki sem gerist aðili að honum fyrsta dag næsta mánaðar eftir að liðnir eru þrír mánuðir frá þeim degi er aðildarskjal þess er afhent framkvæmdastjóra Evrópuráðsins til vörslu.

77. gr.

Svæðisbundið gildissvið

1. Hverju ríki eða Evrópusambandinu er heimilt, við undirritun eða þegar það afhendir skjal sitt um fullgildingu, staðfestingu, samþykki eða aðild til vörslu, að tilgreina það eða þau yfirráðasvæði sem samningur þessi skal taka til.
2. Hverjum samningsaðila er heimilt, hvenær sem er síðar, að lýsa því yfir við framkvæmdastjóra Evrópuráðsins að samningur þessi nái einnig til hvaða annars yfirráðasvæðis sem tilgreint er í yfirlýsingunni, enda annist hann alþjóðasamskipti fyrir það eða hafi heimild til að skuldbinda það. Samningur þessi tekur gildi, að því er slíkt yfirráðasvæði varðar, fyrsta dag næsta mánaðar eftir að liðnir eru þrír mánuðir frá þeim degi er framkvæmdastjóri ráðsins veitir slíkri yfirlýsingu viðtöku.
3. Afturkalla má hverja yfirlýsingu samkvæmt tveimur undanfarandi málsgreinum að því er varðar sérhvert landsvæði sem tilgreint er í henni með tilkynningu til framkvæmdastjóra Evrópuráðsins. Afturköllunin tekur gildi fyrsta dag næsta mánaðar eftir að liðnir eru þrír mánuðir frá þeim degi er framkvæmdastjóri ráðsins veitir slíkri tilkynningu viðtöku.

78. gr.

Fyrirvarar.

1. Enga fyrirvara má gera að því er snertir ákvæði samnings þessa aðra en þá sem kveðið er á um í 2. og 3. mgr.
2. Hverju ríki eða Evrópusambandinu er heimilt við undirritun eða þegar skjal um fullgildingu, staðfestingu, samþykki eða aðild er lagt fram til vörslu að lýsa því yfir með tilkynningu sem beint er til framkvæmdastjóra Evrópuráðsins að það áskilji sér rétt til að beita ekki eða einungis í ákveðnum tilvikum eða við tiltekna aðstæður þeim ákvæðum sem er að finna í:
  - 2. mgr. 30. gr.
  - e-lið 1. mgr., og 3. og 4. mgr. 44. gr.
  - 1. mgr. 55. gr. að því er varðar ákvæði 35. gr., að því marki sem um minni háttar brot er að ræða,
  - 58. gr. að því er snertir 37., 38. og 39. gr.,
  - 59. gr.

3. Sérhverju ríki eða Evrópusambandinu er heimilt við undirritun, eða þegar skjal um fullgildingu, staðfestingu, samþykki eða aðild er lagt fram til vörslu, að lýsa því yfir með tilkynningu sem beint er til framkvæmdastjóra Evrópuráðsins að það áskilji sér rétt til að kveða á um önnur viðurlög en refsingu, í stað viðurlaga á sviði refsiréttar, vegna háttsemi sem vísað er til í 33. og 34. gr.
4. Hverju ríki er heimilt að afturkalla að hluta eða að öllu leyti fyrirvara með tilkynningu til framkvæmdastjóra Evrópuráðsins. Tilkynning þessi tekur gildi þann dag sem framkvæmdastjóri ráðsins tekur við henni.

79. gr.

Gildistími og endurskoðun fyrirvara.

1. Fyrirvarar sem vísað er til í 2. og 3. mgr. 78. gr. skulu gilda gagnvart viðkomandi samningsaðila í fimm ár frá gildistöku samnings þessa. Heimilt er eigi að síður að endurnýja slíka fyrirvara til jafnlangs tíma.
2. Framkvæmdastjóri Evrópuráðsins skal á átján mánaða fresti tilkynna viðkomandi samningsaðila um lok gildistíma fyrirvarans. Eigi síðar en þremur mánuðum fyrir lokadag gildistíma fyrirvarans skal samningsaðilinn tilkynna framkvæmdastjóra ráðsins hvort hann muni halda fyrirvaranum áfram í gildi, breyta honum eða afturkalla hann. Tilkynni viðkomandi samningsaðili eigi um áform sín skal framkvæmdastjórinn láta hann vita um að svo sé litið á sem fyrirvarinn hafi verið sjálfkrafa framlengdur um sex mánaða skeið. Láti viðkomandi samningsaðili hjá líða að tilkynna um hvort hann hyggist halda fyrirvaranum áfram í gildi eða breyta honum fyrir lokadag þeirrar framlengingar skal fyrirvarinn falla úr gildi.
3. Geri samningsaðili fyrirvara samkvæmt ákvæðum 2. og 3. mgr. 78. gr. skal hann skýra GREVIO, við framlengingu fyrirvarans eða sé þess farið á leit, hvaða ástæður réttlæti að fyrirvaranum sé haldið áfram í gildi.

80. gr.

Uppsögn.

1. Sérhver samningsaðili getur hvenær sem er sagt upp samningi þessum með tilkynningu til framkvæmdastjóra Evrópuráðsins.
2. Uppsögnin tekur gildi fyrsta dag næsta mánaðar eftir að liðnir eru þrjú mánuðir frá þeim degi er framkvæmdastjóri ráðsins veitir tilkynningunni viðtöku.

81. gr.

Tilkynningar.

Framkvæmdastjóri Evrópuráðsins skal tilkynna aðildarríkjum Evrópuráðsins, ríkjum utan Evrópuráðsins sem tekið hafa þátt í gerð samnings þessa, hverjum undirritunaraðila hans, hverjum aðila, Evrópusambandinu eða hverju ríki sem boðið hefur verið að gerast aðili að honum um:

- a) sérhverja undirritun,
- b) afhendingu hvers skjals um fullgildingu, staðfestingu, samþykki eða aðild,
- c) sérhvern gildistöku dag samnings þessa samkvæmt ákvæðum 75. og 76. gr.,
- d) allar breytingar sem samþykktar eru í samræmi við ákvæði 72. gr. og gildistöku dag slíkra breytinga,
- e) alla fyrirvara sem gerðir eru eða afturkallaðir í samræmi við 78. gr.,
- f) sérhverja uppsögn sem reist er á ákvæðum 80. gr.,
- g) alla aðra gerninga, tilkynningar eða orðsendingar er varða samning þennan.

Þessu til staðfestu hafa undirrituð, sem til þess hafa fullt umboð, undirritað samning þennan.

Gjört í Ístanbúl 11. maí 2011 í einu eintaki á ensku og frönsku sem skal afhent skjalasafni Evrópuráðsins til vörslu og eru báðir textarnir jafngildir. Framkvæmdastjóri Evrópuráðsins skal senda hverju aðildarríki Evrópuráðsins, hverju ríki utan þess sem hefur tekið þátt í gerð samnings þessa, Evrópusambandinu og hverju ríki, sem boðið er að gerast aðili að samningi þessum, staðfest endurrit.

VIÐAUKI
Forréttindi og friðhelgi (66. gr.).

1. Viðauki þessi skal gilda um nefndarmenn í GREVIO sem fjallað er um í 66. gr. samnings þessa, auk annarra í sendinefndum til landsvitjana. Í viðauka þessum tekur orðalagið „aðrir í sendinefndum til landsvitjana“ einnig til sjálfstætt starfandi sérfræðinga sem fjallað er um í 9. mgr. 68. gr. samnings þessa, starfsmanna Evrópuráðsins og túlka sem það ræður til að fylgja GREVIO í landsvitjununum.
2. Nefndarmenn í GREVIO og aðrir í sendinefndum til landsvitjana njóta eftirfarandi forréttinda og friðinda er þeir rækja störf sín við undirbúning og framkvæmd landsvitjana, úrvinnslu og ferðalaga sem þessari starfrækslu tengjast:
  - a) friðhelgi að því er varðar handtöku og kyrrsetningu og hald á einkafarangri þeirra, svo og hvers kyns lögsókn vegna allra athafna þeirra í starfi, þar á meðal vegna ummæla í ræðu eða riti,
  - b) undanþágu frá öllum hömlum á ferðafrelsi við brottför frá búsetulandi sínu og við endurkomu þangað og þegar komið er til og farið frá landi því þar sem þeir rækja störf sín, sem og undanþágu frá skráningu útlendinga í landi þar sem komið er í vitjun eða landi sem þeir fara um vegna starfa sinna.
3. Er nefndarmenn GREVIO ferðast vegna starfa sinna skal þeim veitt sama aðstaða hvað varðar tollgæslu og gjaldeyriseftirlit og veitt er fulltrúum erlendra stjórnvalda sem ferðast utanlands í tímabundnum opinberum erindum.
4. Skjöl og gögn nefndarmanna í GREVIO og annarra í sendinefndum til landsvitjana eru friðhelg að því marki sem þau varða störf GREVIO. Ekki má hefta eða ritskoða opinber bréf nefndarinnar eða önnur opinber boðskipti nefndarmanna eða annarra í sendinefnd til landsvitjana.
5. Til þess að tryggja nefndarmönnum GREVIO og annarra í sendinefnd til landsvitjana óskorað málfrelsi og fullt sjálfstæði er þeir rækja störf sín skal friðhelgi þeirra að því er varðar lögsókn vegna ummæla í ræðu eða riti og allra athafna þeirra við störf haldast eftir að þeir láta af þessum störfum.
6. Forréttindi og friðhelgi er veitt þeim sem tilgreindir eru í 1. mgr. viðauka þessa til að vernda sjálfstæði þeirra við störf í þágu GREVIO, ekki vegna þeirra sjálfra. Framkvæmdastjóri Evrópuráðsins skal afsala þeim, sem tilgreindir eru í 1. mgr. viðaukans friðhelgi, í hverju því tilviki er hann eða hún telur að friðhelgin hefti viðeigandi framgang máls og þar sem unnt er að afsala friðhelgi án þess að skaða tilgang GREVIO.

COUNCIL OF EUROPE CONVENTION
ON PREVENTING AND COMBATING
VIOLENCE AGAINST WOMEN
AND DOMESTIC VIOLENCE

Istanbul, 11.V.2011

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other signatories hereto,

Recalling the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ETS No. 5, 1950) and its Protocols, the European Social Charter (ETS No. 35, 1961, revised in 1996, ETS No. 163), the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (CETS No. 197, 2005) and the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (CETS No. 201, 2007);

Recalling the following recommendations of the Committee of Ministers to member States of the Council of Europe: Recommendation Rec(2002)5 on the protection of women against violence, Recommendation CM/Rec(2007)17 on gender equality standards and mechanisms, Recommendation CM/Rec(2010)10 on the role of women and men in conflict prevention and resolution and in peace building, and other relevant recommendations;

Taking account of the growing body of case law of the European Court of Human Rights which sets important standards in the field of violence against women;

Having regard to the International Covenant on Civil and Political Rights (1966), the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966), the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (“CEDAW”, 1979) and its Optional Protocol (1999) as well as General Recommendation No. 19 of the CEDAW Committee on violence against women, the United Nations Convention on the Rights of the Child (1989) and its Optional Protocols (2000) and the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006);

Having regard to the Rome Statute of the International Criminal Court (2002);

Recalling the basic principles of international humanitarian law, and especially the Geneva Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (1949) and the Additional Protocols I and II (1977) thereto;

Condemning all forms of violence against women and domestic violence;

Recognising that the realisation of *de jure* and *de facto* equality between women and men is a key element in the prevention of violence against women;

Recognising that violence against women is a manifestation of historically unequal power relations between women and men, which have led to domination over, and discrimination against, women by men and to the prevention of the full advancement of women;

Recognising the structural nature of violence against women as gender-based violence, and that violence against women is one of the crucial social mechanisms by which women are forced into a subordinate position compared with men;

Recognising, with grave concern, that women and girls are often exposed to serious forms of violence such as domestic violence, sexual harassment, rape, forced marriage, crimes committed in the name of so-called “honour” and genital mutilation, which constitute a serious violation of the

human rights of women and girls and a major obstacle to the achievement of equality between women and men;

Recognising the ongoing human rights violations during armed conflicts that affect the civilian population, especially women in the form of widespread or systematic rape and sexual violence and the potential for increased gender-based violence both during and after conflicts;

Recognising that women and girls are exposed to a higher risk of gender-based violence than men;

Recognising that domestic violence affects women disproportionately, and that men may also be victims of domestic violence;

Recognising that children are victims of domestic violence, including as witnesses of violence in the family;

Aspiring to create a Europe free from violence against women and domestic violence,

Have agreed as follows:

Chapter I

Purposes, definitions, equality and non-discrimination, general obligations

Article 1

Purposes of the Convention

1. The purposes of this Convention are to:
  - a) protect women against all forms of violence, and prevent, prosecute and eliminate violence against women and domestic violence;
  - b) contribute to the elimination of all forms of discrimination against women and promote substantive equality between women and men, including by empowering women;
  - c) design a comprehensive framework, policies and measures for the protection of and assistance to all victims of violence against women and domestic violence;
  - d) promote international co-operation with a view to eliminating violence against women and domestic violence;
  - e) provide support and assistance to organisations and law enforcement agencies to effectively co-operate in order to adopt an integrated approach to eliminating violence against women and domestic violence.
2. In order to ensure effective implementation of its provisions by the Parties, this Convention establishes a specific monitoring mechanism.

Article 2

Scope of the Convention

1. This Convention shall apply to all forms of violence against women, including domestic violence, which affects women disproportionately.
2. Parties are encouraged to apply this Convention to all victims of domestic violence. Parties shall pay particular attention to women victims of gender-based violence in implementing the provisions of this Convention.
3. This Convention shall apply in times of peace and in situations of armed conflict.

Article 3

Definitions

For the purpose of this Convention:

- a) “violence against women” is understood as a violation of human rights and a form of discrimination against women and shall mean all acts of gender-based violence that result in, or are likely to result in, physical, sexual, psychological or economic harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life;

- b) “domestic violence” shall mean all acts of physical, sexual, psychological or economic violence that occur within the family or domestic unit or between former or current spouses or partners, whether or not the perpetrator shares or has shared the same residence with the victim;
- c) “gender” shall mean the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men;
- d) “gender-based violence against women” shall mean violence that is directed against a woman because she is a woman or that affects women disproportionately;
- e) “victim” shall mean any natural person who is subject to the conduct specified in points a and b;
- f) “women” includes girls under the age of 18.

Article 4

Fundamental rights, equality and non-discrimination

1. Parties shall take the necessary legislative and other measures to promote and protect the right for everyone, particularly women, to live free from violence in both the public and the private sphere.
2. Parties condemn all forms of discrimination against women and take, without delay, the necessary legislative and other measures to prevent it, in particular by:
  - embodying in their national constitutions or other appropriate legislation the principle of equality between women and men and ensuring the practical realisation of this principle;
  - prohibiting discrimination against women, including through the use of sanctions, where appropriate;
  - abolishing laws and practices which discriminate against women.
3. The implementation of the provisions of this Convention by the Parties, in particular measures to protect the rights of victims, shall be secured without discrimination on any ground such as sex, gender, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth, sexual orientation, gender identity, age, state of health, disability, marital status, migrant or refugee status, or other status.
4. Special measures that are necessary to prevent and protect women from gender-based violence shall not be considered discrimination under the terms of this Convention.

Article 5

State obligations and due diligence

1. Parties shall refrain from engaging in any act of violence against women and ensure that State authorities, officials, agents, institutions and other actors acting on behalf of the State act in conformity with this obligation.
2. Parties shall take the necessary legislative and other measures to exercise due diligence to prevent, investigate, punish and provide reparation for acts of violence covered by the scope of this Convention that are perpetrated by non-State actors.

Article 6

Gender-sensitive policies

Parties shall undertake to include a gender perspective in the implementation and evaluation of the impact of the provisions of this Convention and to promote and effectively implement policies of equality between women and men and the empowerment of women.

Chapter II

Integrated policies and data collection

Article 7

Comprehensive and co-ordinated policies

1. Parties shall take the necessary legislative and other measures to adopt and implement State-wide effective, comprehensive and co-ordinated policies encompassing all relevant measures to

prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention and offer a holistic response to violence against women.

2. Parties shall ensure that policies referred to in paragraph 1 place the rights of the victim at the centre of all measures and are implemented by way of effective co-operation among all relevant agencies, institutions and organisations.
3. Measures taken pursuant to this article shall involve, where appropriate, all relevant actors, such as government agencies, the national, regional and local parliaments and authorities, national human rights institutions and civil society organisations.

Article 8

Financial resources

Parties shall allocate appropriate financial and human resources for the adequate implementation of integrated policies, measures and programmes to prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention, including those carried out by non-governmental organisations and civil society.

Article 9

Non-governmental organisations and civil society

Parties shall recognise, encourage and support, at all levels, the work of relevant non-governmental organisations and of civil society active in combating violence against women and establish effective co-operation with these organisations.

Article 10

Co-ordinating body

1. Parties shall designate or establish one or more official bodies responsible for the co-ordination, implementation, monitoring and evaluation of policies and measures to prevent and combat all forms of violence covered by this Convention. These bodies shall co-ordinate the collection of data as referred to in Article 11, analyse and disseminate its results.
2. Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article receive information of a general nature on measures taken pursuant to Chapter VIII.
3. Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article shall have the capacity to communicate directly and foster relations with their counterparts in other Parties.

Article 11

Data collection and research

1. For the purpose of the implementation of this Convention, Parties shall undertake to:
  - a) collect disaggregated relevant statistical data at regular intervals on cases of all forms of violence covered by the scope of this Convention;
  - b) support research in the field of all forms of violence covered by the scope of this Convention in order to study its root causes and effects, incidences and conviction rates, as well as the efficacy of measures taken to implement this Convention.
2. Parties shall endeavour to conduct population-based surveys at regular intervals to assess the prevalence of and trends in all forms of violence covered by the scope of this Convention.
3. Parties shall provide the group of experts, as referred to in Article 66 of this Convention, with the information collected pursuant to this article in order to stimulate international co-operation and enable international benchmarking.
4. Parties shall ensure that the information collected pursuant to this article is available to the public.

Chapter III**Prevention****Article 12***General obligations*

1. Parties shall take the necessary measures to promote changes in the social and cultural patterns of behaviour of women and men with a view to eradicating prejudices, customs, traditions and all other practices which are based on the idea of the inferiority of women or on stereotyped roles for women and men.
2. Parties shall take the necessary legislative and other measures to prevent all forms of violence covered by the scope of this Convention by any natural or legal person.
3. Any measures taken pursuant to this chapter shall take into account and address the specific needs of persons made vulnerable by particular circumstances and shall place the human rights of all victims at their centre.
4. Parties shall take the necessary measures to encourage all members of society, especially men and boys, to contribute actively to preventing all forms of violence covered by the scope of this Convention.
5. Parties shall ensure that culture, custom, religion, tradition or so-called “honour” shall not be considered as justification for any acts of violence covered by the scope of this Convention.
6. Parties shall take the necessary measures to promote programmes and activities for the empowerment of women.

Article 13*Awareness-raising*

1. Parties shall promote or conduct, on a regular basis and at all levels, awareness-raising campaigns or programmes, including in co-operation with national human rights institutions and equality bodies, civil society and non-governmental organisations, especially women’s organisations, where appropriate, to increase awareness and understanding among the general public of the different manifestations of all forms of violence covered by the scope of this Convention, their consequences on children and the need to prevent such violence.
2. Parties shall ensure the wide dissemination among the general public of information on measures available to prevent acts of violence covered by the scope of this Convention.

Article 14*Education*

1. Parties shall take, where appropriate, the necessary steps to include teaching material on issues such as equality between women and men, non-stereotyped gender roles, mutual respect, non-violent conflict resolution in interpersonal relationships, gender-based violence against women and the right to personal integrity, adapted to the evolving capacity of learners, in formal curricula and at all levels of education.
2. Parties shall take the necessary steps to promote the principles referred to in paragraph 1 in informal educational facilities, as well as in sports, cultural and leisure facilities and the media.

Article 15*Training of professionals*

1. Parties shall provide or strengthen appropriate training for the relevant professionals dealing with victims or perpetrators of all acts of violence covered by the scope of this Convention, on the prevention and detection of such violence, equality between women and men, the needs and rights of victims, as well as on how to prevent secondary victimisation.
2. Parties shall encourage that the training referred to in paragraph 1 includes training on co-ordinated multi-agency co-operation to allow for a comprehensive and appropriate handling of referrals in cases of violence covered by the scope of this Convention.

Article 16

Preventive intervention and treatment programmes

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support programmes aimed at teaching perpetrators of domestic violence to adopt non-violent behaviour in interpersonal relationships with a view to preventing further violence and changing violent behavioural patterns.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support treatment programmes aimed at preventing perpetrators, in particular sex offenders, from re-offending.
3. In taking the measures referred to in paragraphs 1 and 2, Parties shall ensure that the safety of, support for and the human rights of victims are of primary concern and that, where appropriate, these programmes are set up and implemented in close co-ordination with specialist support services for victims.

Article 17

Participation of the private sector and the media

1. Parties shall encourage the private sector, the information and communication technology sector and the media, with due respect for freedom of expression and their independence, to participate in the elaboration and implementation of policies and to set guidelines and self-regulatory standards to prevent violence against women and to enhance respect for their dignity.
2. Parties shall develop and promote, in co-operation with private sector actors, skills among children, parents and educators on how to deal with the information and communications environment that provides access to degrading content of a sexual or violent nature which might be harmful.

Chapter IV

Protection and support

Article 18

General obligations

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect all victims from any further acts of violence.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures, in accordance with internal law, to ensure that there are appropriate mechanisms to provide for effective co-operation between all relevant state agencies, including the judiciary, public prosecutors, law enforcement agencies, local and regional authorities as well as non-governmental organisations and other relevant organisations and entities, in protecting and supporting victims and witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention, including by referring to general and specialist support services as detailed in Articles 20 and 22 of this Convention.
3. Parties shall ensure that measures taken pursuant to this chapter shall:
4. be based on a gendered understanding of violence against women and domestic violence and shall focus on the human rights and safety of the victim;
5. be based on an integrated approach which takes into account the relationship between victims, perpetrators, children and their wider social environment;
6. aim at avoiding secondary victimisation;
7. aim at the empowerment and economic independence of women victims of violence;
8. allow, where appropriate, for a range of protection and support services to be located on the same premises;
9. address the specific needs of vulnerable persons, including child victims, and be made available to them.
10. The provision of services shall not depend on the victim's willingness to press charges or testify against any perpetrator.
11. Parties shall take the appropriate measures to provide consular and other protection and support to their nationals and other victims entitled to such protection in accordance with their obligations under international law.

Article 19

Information

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims receive adequate and timely information on available support services and legal measures in a language they understand.

Article 20

General support services

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to services facilitating their recovery from violence. These measures should include, when necessary, services such as legal and psychological counselling, financial assistance, housing, education, training and assistance in finding employment.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to health care and social services and that services are adequately resourced and professionals are trained to assist victims and refer them to the appropriate services.

Article 21

Assistance in individual/collective complaints

Parties shall ensure that victims have information on and access to applicable regional and international individual/collective complaints mechanisms. Parties shall promote the provision of sensitive and knowledgeable assistance to victims in presenting any such complaints.

Article 22

Specialist support services

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide or arrange for, in an adequate geographical distribution, immediate, short- and long-term specialist support services to any victim subjected to any of the acts of violence covered by the scope of this Convention.
2. Parties shall provide or arrange for specialist women's support services to all women victims of violence and their children.

Article 23

Shelters

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting-up of appropriate, easily accessible shelters in sufficient numbers to provide safe accommodation for and to reach out pro-actively to victims, especially women and their children.

Article 24

Telephone helplines

Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up state-wide round-the-clock (24/7) telephone helplines free of charge to provide advice to callers, confidentially or with due regard for their anonymity, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.

Article 25

Support for victims of sexual violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting up of appropriate, easily accessible rape crisis or sexual violence referral centres for victims in sufficient numbers to provide for medical and forensic examination, trauma support and counselling for victims.

Article 26

Protection and support for child witnesses

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that in the provision of protection and support services to victims, due account is taken of the rights and needs of child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention.

2. Measures taken pursuant to this article shall include age-appropriate psychosocial counselling for child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention and shall give due regard to the best interests of the child.

Article 27

Reporting

Parties shall take the necessary measures to encourage any person witness to the commission of acts of violence covered by the scope of this Convention or who has reasonable grounds to believe that such an act may be committed, or that further acts of violence are to be expected, to report this to the competent organisations or authorities.

Article 28

Reporting by professionals

Parties shall take the necessary measures to ensure that the confidentiality rules imposed by internal law on certain professionals do not constitute an obstacle to the possibility, under appropriate conditions, of their reporting to the competent organisations or authorities if they have reasonable grounds to believe that a serious act of violence covered by the scope of this Convention, has been committed and further serious acts of violence are to be expected.

Chapter V

Substantive law

Article 29

Civil lawsuits and remedies

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims with adequate civil remedies against the perpetrator.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims, in accordance with the general principles of international law, with adequate civil remedies against State authorities that have failed in their duty to take the necessary preventive or protective measures within the scope of their powers.

Article 30

Compensation

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have the right to claim compensation from perpetrators for any of the offences established in accordance with this Convention.
2. Adequate State compensation shall be awarded to those who have sustained serious bodily injury or impairment of health, to the extent that the damage is not covered by other sources such as the perpetrator, insurance or State-funded health and social provisions. This does not preclude Parties from claiming regress for compensation awarded from the perpetrator, as long as due regard is paid to the victim's safety.
3. Measures taken pursuant to paragraph 2 shall ensure the granting of compensation within a reasonable time.

Article 31

Custody, visitation rights and safety

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in the determination of custody and visitation rights of children, incidents of violence covered by the scope of this Convention are taken into account.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the exercise of any visitation or custody rights does not jeopardise the rights and safety of the victim or children.

Article 32

Civil consequences of forced marriages

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that marriages concluded under force may be voidable, annulled or dissolved without undue financial or administrative burden placed on the victim.

Article 33

Psychological violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of seriously impairing a person's psychological integrity through coercion or threats is criminalised.

Article 34

Stalking

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of repeatedly engaging in threatening conduct directed at another person, causing her or him to fear for her or his safety, is criminalised.

Article 35

Physical violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of committing acts of physical violence against another person is criminalised.

Article 36

Sexual violence, including rape

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:
  - a) engaging in non-consensual vaginal, anal or oral penetration of a sexual nature of the body of another person with any bodily part or object;
  - b) engaging in other non-consensual acts of a sexual nature with a person;
  - c) causing another person to engage in non-consensual acts of a sexual nature with a third person.
2. Consent must be given voluntarily as the result of the person's free will assessed in the context of the surrounding circumstances.
3. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the provisions of paragraph 1 also apply to acts committed against former or current spouses or partners as recognised by internal law.

Article 37

Forced marriage

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of forcing an adult or a child to enter into a marriage is criminalised.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of luring an adult or a child to the territory of a Party or State other than the one she or he resides in with the purpose of forcing this adult or child to enter into a marriage is criminalised.

Article 38

Female genital mutilation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a) excising, infibulating or performing any other mutilation to the whole or any part of a woman's labia majora, labia minora or clitoris;
- b) coercing or procuring a woman to undergo any of the acts listed in point a;
- c) inciting, coercing or procuring a girl to undergo any of the acts listed in point a.

Article 39

Forced abortion and forced sterilisation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a) performing an abortion on a woman without her prior and informed consent;
- b) performing surgery which has the purpose or effect of terminating a woman's capacity to naturally reproduce without her prior and informed consent or understanding of the procedure.

Article 40

Sexual harassment

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that any form of unwanted verbal, non-verbal or physical conduct of a sexual nature with the purpose or effect of violating the dignity of a person, in particular when creating an intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment, is subject to criminal or other legal sanction.

Article 41

Aiding or abetting and attempt

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as an offence, when committed intentionally, aiding or abetting the commission of the offences established in accordance with Articles 33, 34, 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as offences, when committed intentionally, attempts to commit the offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.

Article 42

Unacceptable justifications for crimes, including crimes committed in the name of so-called "honour"

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in criminal proceedings initiated following the commission of any of the acts of violence covered by the scope of this Convention, culture, custom, religion, tradition or so-called "honour" shall not be regarded as justification for such acts. This covers, in particular, claims that the victim has transgressed cultural, religious, social or traditional norms or customs of appropriate behaviour.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that incitement by any person of a child to commit any of the acts referred to in paragraph 1 shall not diminish the criminal liability of that person for the acts committed.

Article 43

Application of criminal offences

The offences established in accordance with this Convention shall apply irrespective of the nature of the relationship between victim and perpetrator.

Article 44

Jurisdiction

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention, when the offence is committed:
  - a) in their territory; or
  - b) on board a ship flying their flag; or
  - c) on board an aircraft registered under their laws; or
  - d) by one of their nationals; or
  - e) by a person who has her or his habitual residence in their territory.
2. Parties shall endeavour to take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention where the offence is committed against one of their nationals or a person who has her or his habitual residence in their territory.

3. For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction is not subordinated to the condition that the acts are criminalised in the territory where they were committed.
4. For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction as regards points d and e of paragraph 1 is not subordinated to the condition that the prosecution can only be initiated following the reporting by the victim of the offence or the laying of information by the State of the place where the offence was committed.
5. Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention, in cases where an alleged perpetrator is present on their territory and they do not extradite her or him to another Party, solely on the basis of her or his nationality.
6. When more than one Party claims jurisdiction over an alleged offence established in accordance with this Convention, the Parties involved shall, where appropriate, consult each other with a view to determining the most appropriate jurisdiction for prosecution.
7. Without prejudice to the general rules of international law, this Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with its internal law.

Article 45

Sanctions and measures

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the offences established in accordance with this Convention are punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions, taking into account their seriousness. These sanctions shall include, where appropriate, sentences involving the deprivation of liberty which can give rise to extradition.
2. Parties may adopt other measures in relation to perpetrators, such as:
  - monitoring or supervision of convicted persons;
  - withdrawal of parental rights, if the best interests of the child, which may include the safety of the victim, cannot be guaranteed in any other way.

Article 46

Aggravating circumstances

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following circumstances, insofar as they do not already form part of the constituent elements of the offence, may, in conformity with the relevant provisions of internal law, be taken into consideration as aggravating circumstances in the determination of the sentence in relation to the offences established in accordance with this Convention:

- a) the offence was committed against a former or current spouse or partner as recognised by internal law, by a member of the family, a person cohabiting with the victim or a person having abused her or his authority;
- b) the offence, or related offences, were committed repeatedly;
- c) the offence was committed against a person made vulnerable by particular circumstances;
- d) the offence was committed against or in the presence of a child;
- e) the offence was committed by two or more people acting together;
- f) the offence was preceded or accompanied by extreme levels of violence;
- g) the offence was committed with the use or threat of a weapon;
- h) the offence resulted in severe physical or psychological harm for the victim;
- i) the perpetrator had previously been convicted of offences of a similar nature.

Article 47

Sentences passed by another Party

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the possibility of taking into account final sentences passed by another Party in relation to the offences established in accordance with this Convention when determining the sentence.

Article 48

Prohibition of mandatory alternative dispute resolution processes or sentencing

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to prohibit mandatory alternative dispute resolution processes, including mediation and conciliation, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that if the payment of a fine is ordered, due account shall be taken of the ability of the perpetrator to assume his or her financial obligations towards the victim.

Chapter VI

Investigation, prosecution, procedural law and protective measures

Article 49

General obligations

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that investigations and judicial proceedings in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention are carried out without undue delay while taking into consideration the rights of the victim during all stages of the criminal proceedings.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures, in conformity with the fundamental principles of human rights and having regard to the gendered understanding of violence, to ensure the effective investigation and prosecution of offences established in accordance with this Convention.

Article 50

Immediate response, prevention and protection

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies respond to all forms of violence covered by the scope of this Convention promptly and appropriately by offering adequate and immediate protection to victims.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies engage promptly and appropriately in the prevention and protection against all forms of violence covered by the scope of this Convention, including the employment of preventive operational measures and the collection of evidence.

Article 51

Risk assessment and risk management

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that an assessment of the lethality risk, the seriousness of the situation and the risk of repeated violence is carried out by all relevant authorities in order to manage the risk and if necessary to provide co-ordinated safety and support.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the assessment referred to in paragraph 1 duly takes into account, at all stages of the investigation and application of protective measures, the fact that perpetrators of acts of violence covered by the scope of this Convention possess or have access to firearms.

Article 52

Emergency barring orders

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the competent authorities are granted the power to order, in situations of immediate danger, a perpetrator of domestic

violence to vacate the residence of the victim or person at risk for a sufficient period of time and to prohibit the perpetrator from entering the residence of or contacting the victim or person at risk. Measures taken pursuant to this article shall give priority to the safety of victims or persons at risk.

Article 53

Restraining or protection orders

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that appropriate restraining or protection orders are available to victims of all forms of violence covered by the scope of this Convention.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the restraining or protection orders referred to in paragraph 1 are:
  - available for immediate protection and without undue financial or administrative burdens placed on the victim;
  - issued for a specified period or until modified or discharged;
  - where necessary, issued on an ex parte basis which has immediate effect;
  - available irrespective of, or in addition to, other legal proceedings;
  - allowed to be introduced in subsequent legal proceedings.
3. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that breaches of restraining or protection orders issued pursuant to paragraph 1 shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or other legal sanctions.

Article 54

Investigations and evidence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in any civil or criminal proceedings, evidence relating to the sexual history and conduct of the victim shall be permitted only when it is relevant and necessary.

Article 55

Ex parte and ex officio proceedings

1. Parties shall ensure that investigations into or prosecution of offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38 and 39 of this Convention shall not be wholly dependant upon a report or complaint filed by a victim if the offence was committed in whole or in part on its territory, and that the proceedings may continue even if the victim withdraws her or his statement or complaint.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure, in accordance with the conditions provided for by their internal law, the possibility for governmental and non-governmental organisations and domestic violence counsellors to assist and/or support victims, at their request, during investigations and judicial proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention.

Article 56

Measures of protection

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect the rights and interests of victims, including their special needs as witnesses, at all stages of investigations and judicial proceedings, in particular by:
  - a) providing for their protection, as well as that of their families and witnesses, from intimidation, retaliation and repeat victimisation;
  - b) ensuring that victims are informed, at least in cases where the victims and the family might be in danger, when the perpetrator escapes or is released temporarily or definitively;
  - c) informing them, under the conditions provided for by internal law, of their rights and the services at their disposal and the follow-up given to their complaint, the charges, the general progress of the investigation or proceedings, and their role therein, as well as the outcome of their case;

- d) enabling victims, in a manner consistent with the procedural rules of internal law, to be heard, to supply evidence and have their views, needs and concerns presented, directly or through an intermediary, and considered;
  - e) providing victims with appropriate support services so that their rights and interests are duly presented and taken into account;
  - f) ensuring that measures may be adopted to protect the privacy and the image of the victim;
  - g) ensuring that contact between victims and perpetrators within court and law enforcement agency premises is avoided where possible;
  - h) providing victims with independent and competent interpreters when victims are parties to proceedings or when they are supplying evidence;
  - i) enabling victims to testify, according to the rules provided by their internal law, in the courtroom without being present or at least without the presence of the alleged perpetrator, notably through the use of appropriate communication technologies, where available.
2. A child victim and child witness of violence against women and domestic violence shall be afforded, where appropriate, special protection measures taking into account the best interests of the child.

Article 57

Legal aid

Parties shall provide for the right to legal assistance and to free legal aid for victims under the conditions provided by their internal law.

Article 58

Statute of limitation

Parties shall take the necessary legislative and other measures to ensure that the statute of limitation for initiating any legal proceedings with regard to the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, shall continue for a period of time that is sufficient and commensurate with the gravity of the offence in question, to allow for the efficient initiation of proceedings after the victim has reached the age of majority.

Chapter VII

Migration and asylum

Article 59

Residence status

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims whose residence status depends on that of the spouse or partner as recognised by internal law, in the event of the dissolution of the marriage or the relationship, are granted in the event of particularly difficult circumstances, upon application, an autonomous residence permit irrespective of the duration of the marriage or the relationship. The conditions relating to the granting and duration of the autonomous residence permit are established by internal law.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims may obtain the suspension of expulsion proceedings initiated in relation to a residence status dependent on that of the spouse or partner as recognised by internal law to enable them to apply for an autonomous residence permit.
3. Parties shall issue a renewable residence permit to victims in one of the two following situations, or in both:
  - a) where the competent authority considers that their stay is necessary owing to their personal situation;
  - b) where the competent authority considers that their stay is necessary for the purpose of their co-operation with the competent authorities in investigation or criminal proceedings.
4. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of forced marriage brought into another country for the purpose of the marriage and who, as a result, have lost their residence status in the country where they habitually reside, may regain this status.

Article 60

Gender-based asylum claims

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that gender-based violence against women may be recognised as a form of persecution within the meaning of Article 1, A (2), of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and as a form of serious harm giving rise to complementary/subsidiary protection.
2. Parties shall ensure that a gender-sensitive interpretation is given to each of the Convention grounds and that where it is established that the persecution feared is for one or more of these grounds, applicants shall be granted refugee status according to the applicable relevant instruments.
3. Parties shall take the necessary legislative or other measures to develop gender-sensitive reception procedures and support services for asylum-seekers as well as gender guidelines and gender-sensitive asylum procedures, including refugee status determination and application for international protection.

Article 61

Non-refoulement

1. Parties shall take the necessary legislative or other measures to respect the principle of non-refoulement in accordance with existing obligations under international law.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of violence against women who are in need of protection, regardless of their status or residence, shall not be returned under any circumstances to any country where their life would be at risk or where they might be subjected to torture or inhuman or degrading treatment or punishment.

Chapter VIII

International co-operation

Article 62

General principles

1. Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of this Convention, and through the application of relevant international and regional instruments on co-operation in civil and criminal matters, arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation and internal laws, to the widest extent possible, for the purpose of:
  - a) preventing, combating and prosecuting all forms of violence covered by the scope of this Convention;
  - b) protecting and providing assistance to victims;
  - c) investigations or proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention;
  - d) enforcing relevant civil and criminal judgments issued by the judicial authorities of Parties, including protection orders.
2. Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of an offence established in accordance with this Convention and committed in the territory of a Party other than the one where they reside may make a complaint before the competent authorities of their State of residence.
3. If a Party that makes mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by another Party to this Convention conditional on the existence of a treaty receives a request for such legal co-operation from a Party with which it has not concluded such a treaty, it may consider this Convention to be the legal basis for mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by the other Party in respect of the offences established in accordance with this Convention.
4. Parties shall endeavour to integrate, where appropriate, the prevention and the fight against violence against women and domestic violence in assistance programmes for development provided for the benefit of third States, including by entering into bilateral and multilateral agree-

ments with third States with a view to facilitating the protection of victims in accordance with Article 18, paragraph 5.

Article 63

Measures relating to persons at risk

When a Party, on the basis of the information at its disposal, has reasonable grounds to believe that a person is at immediate risk of being subjected to any of the acts of violence referred to in Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention on the territory of another Party, the Party that has the information is encouraged to transmit it without delay to the latter for the purpose of ensuring that appropriate protection measures are taken. Where applicable, this information shall include details on existing protection provisions for the benefit of the person at risk.

Article 64

Information

1. The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the final result of the action taken under this chapter. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.
2. A Party may, within the limits of its internal law, without prior request, forward to another Party information obtained within the framework of its own investigations when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in preventing criminal offences established in accordance with this Convention or in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning such criminal offences or that it might lead to a request for co-operation by that Party under this chapter.
3. A Party receiving any information in accordance with paragraph 2 shall submit such information to its competent authorities in order that proceedings may be taken if they are considered appropriate, or that this information may be taken into account in relevant civil and criminal proceedings.

Article 65

Data Protection

Personal data shall be stored and used pursuant to the obligations undertaken by the Parties under the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108).

Chapter IX

Monitoring mechanism

Article 66

Group of experts on action against violence against women and domestic violence

1. The Group of experts on action against violence against women and domestic violence (hereinafter referred to as “GREVIO”) shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.
2. GREVIO shall be composed of a minimum of 10 members and a maximum of 15 members, taking into account a gender and geographical balance, as well as multidisciplinary expertise. Its members shall be elected by the Committee of the Parties from among candidates nominated by the Parties for a term of office of four years, renewable once, and chosen from among nationals of the Parties.
3. The initial election of 10 members shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention. The election of five additional members shall be held following the 25th ratification or accession.
4. The election of the members of GREVIO shall be based on the following principles:
  - a) they shall be chosen according to a transparent procedure from among persons of high moral character, known for their recognised competence in the fields of human rights, gender

- equality, violence against women and domestic violence, or assistance to and protection of victims, or having demonstrated professional experience in the areas covered by this Convention;
- b) no two members of GREVIO may be nationals of the same State;
  - c) they should represent the main legal systems;
  - d) they should represent relevant actors and agencies in the field of violence against women and domestic violence;
  - e) they shall sit in their individual capacity and shall be independent and impartial in the exercise of their functions, and shall be available to carry out their duties in an effective manner.
5. The election procedure of the members of GREVIO shall be determined by the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting with and obtaining the unanimous consent of the Parties, within a period of six months following the entry into force of this Convention.
  6. GREVIO shall adopt its own rules of procedure.
  7. Members of GREVIO, and other members of delegations carrying out the country visits as set forth in Article 68, paragraphs 9 and 14, shall enjoy the privileges and immunities established in the appendix to this Convention.

Article 67

Committee of the Parties

1. The Committee of the Parties shall be composed of the representatives of the Parties to the Convention.
2. The Committee of the Parties shall be convened by the Secretary General of the Council of Europe. Its first meeting shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention in order to elect the members of GREVIO. It shall subsequently meet whenever one third of the Parties, the President of the Committee of the Parties or the Secretary General so requests.
3. The Committee of the Parties shall adopt its own rules of procedure.

Article 68

Procedure

1. Parties shall submit to the Secretary General of the Council of Europe, based on a questionnaire prepared by GREVIO, a report on legislative and other measures giving effect to the provisions of this Convention, for consideration by GREVIO.
2. GREVIO shall consider the report submitted in accordance with paragraph 1 with the representatives of the Party concerned.
3. Subsequent evaluation procedures shall be divided into rounds, the length of which is determined by GREVIO. At the beginning of each round GREVIO shall select the specific provisions on which the evaluation procedure shall be based and send out a questionnaire.
4. GREVIO shall define the appropriate means to carry out this monitoring procedure. It may in particular adopt a questionnaire for each evaluation round, which shall serve as a basis for the evaluation procedure of the implementation by the Parties. This questionnaire shall be addressed to all Parties. Parties shall respond to this questionnaire, as well as to any other request of information from GREVIO.
5. GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from non-governmental organisations and civil society, as well as from national institutions for the protection of human rights.
6. GREVIO shall take due consideration of the existing information available from other regional and international instruments and bodies in areas falling within the scope of this Convention.
7. When adopting a questionnaire for each evaluation round, GREVIO shall take due consideration of the existing data collection and research in the Parties as referred to in Article 11 of this Convention.
8. GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from the Council of Europe Commissioner for Human Rights, the Parliamentary Assembly and relevant specialised

bodies of the Council of Europe, as well as those established under other international instruments. Complaints presented to these bodies and their outcome will be made available to GREVIO.

9. GREVIO may subsidiarily organise, in co-operation with the national authorities and with the assistance of independent national experts, country visits, if the information gained is insufficient or in cases provided for in paragraph 14. During these visits, GREVIO may be assisted by specialists in specific fields.
10. GREVIO shall prepare a draft report containing its analysis concerning the implementation of the provisions on which the evaluation is based, as well as its suggestions and proposals concerning the way in which the Party concerned may deal with the problems which have been identified. The draft report shall be transmitted for comments to the Party which undergoes the evaluation. Its comments shall be taken into account by GREVIO when adopting its report.
11. On the basis of all the information received and the comments by the Parties, GREVIO shall adopt its report and conclusions concerning the measures taken by the Party concerned to implement the provisions of this Convention. This report and the conclusions shall be sent to the Party concerned and to the Committee of the Parties. The report and conclusions of GREVIO shall be made public as from their adoption, together with eventual comments by the Party concerned.
12. Without prejudice to the procedure of paragraphs 1 to 8, the Committee of the Parties may adopt, on the basis of the report and conclusions of GREVIO, recommendations addressed to this Party (a) concerning the measures to be taken to implement the conclusions of GREVIO, if necessary setting a date for submitting information on their implementation, and (b) aiming at promoting co-operation with that Party for the proper implementation of this Convention.
13. If GREVIO receives reliable information indicating a situation where problems require immediate attention to prevent or limit the scale or number of serious violations of the Convention, it may request the urgent submission of a special report concerning measures taken to prevent a serious, massive or persistent pattern of violence against women.
14. Taking into account the information submitted by the Party concerned, as well as any other reliable information available to it, GREVIO may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to GREVIO. Where warranted and with the consent of the Party, the inquiry may include a visit to its territory.
15. After examining the findings of the inquiry referred to in paragraph 14, GREVIO shall transmit these findings to the Party concerned and, where appropriate, to the Committee of the Parties and the Committee of Ministers of the Council of Europe together with any comments and recommendations.

Article 69

General recommendations

GREVIO may adopt, where appropriate, general recommendations on the implementation of this Convention.

Article 70

Parliamentary involvement in monitoring

1. National parliaments shall be invited to participate in the monitoring of the measures taken for the implementation of this Convention.
2. Parties shall submit the reports of GREVIO to their national parliaments.
3. The Parliamentary Assembly of the Council of Europe shall be invited to regularly take stock of the implementation of this Convention.

Chapter X
Relationship with other international instruments

Article 71

Relationship with other international instruments

1. This Convention shall not affect obligations arising from other international instruments to which Parties to this Convention are Parties or shall become Parties and which contain provisions on matters governed by this Convention.
2. The Parties to this Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.

Chapter XI
Amendments to the Convention

Article 72

Amendments

1. Any proposal for an amendment to this Convention presented by a Party shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by her or him to the member States of the Council of Europe, any signatory, any Party, the European Union, any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 75, and any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 76.
2. The Committee of Ministers of the Council of Europe shall consider the proposed amendment and, after having consulted the Parties to this Convention that are not members of the Council of Europe, may adopt the amendment by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe.
3. The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 2 shall be forwarded to the Parties for acceptance.
4. Any amendment adopted in accordance with paragraph 2 shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General of their acceptance.

Chapter XII
Final clauses

Article 73

Effects of this Convention

The provisions of this Convention shall not prejudice the provisions of internal law and binding international instruments which are already in force or may come into force, under which more favourable rights are or would be accorded to persons in preventing and combating violence against women and domestic violence.

Article 74

Dispute settlement

1. The Parties to any dispute which may arise concerning the application or interpretation of the provisions of this Convention shall first seek to resolve it by means of negotiation, conciliation, arbitration or by any other methods of peaceful settlement accepted by mutual agreement between them.
2. The Committee of Ministers of the Council of Europe may establish procedures of settlement to be available for use by the Parties in dispute if they should so agree.

Article 75

Signature and entry into force

1. This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration and the European Union.

2. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
3. This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which 10 signatories, including at least eight member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 2.
4. In respect of any State referred to in paragraph 1 or the European Union, which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 76

Accession to the Convention

1. After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties to this Convention and obtaining their unanimous consent, invite any non-member State of the Council of Europe, which has not participated in the elaboration of the Convention, to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe, and by unanimous vote of the representatives of the Parties entitled to sit on the Committee of Ministers.
2. In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 77

Territorial application

1. Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
2. Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 78

Reservations

1. No reservation may be made in respect of any provision of this Convention, with the exceptions provided for in paragraphs 2 and 3.
2. Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the provisions laid down in:
  - Article 30, paragraph 2;
  - Article 44, paragraphs 1.e, 3 and 4;
  - Article 55, paragraph 1 in respect of Article 35 regarding minor offences;
  - Article 58 in respect of Articles 37, 38 and 39;
  - Article 59.

3. Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right to provide for non-criminal sanctions, instead of criminal sanctions, for the behaviours referred to in Articles 33 and 34.
4. Any Party may wholly or partly withdraw a reservation by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe. This declaration shall become effective as from its date of receipt by the Secretary General.

Article 79

Validity and review of reservations

1. Reservations referred to in Article 78, paragraphs 2 and 3, shall be valid for a period of five years from the day of the entry into force of this Convention in respect of the Party concerned. However, such reservations may be renewed for periods of the same duration.
2. Eighteen months before the date of expiry of the reservation, the Secretariat General of the Council of Europe shall give notice of that expiry to the Party concerned. No later than three months before the expiry, the Party shall notify the Secretary General that it is upholding, amending or withdrawing its reservation. In the absence of a notification by the Party concerned, the Secretariat General shall inform that Party that its reservation is considered to have been extended automatically for a period of six months. Failure by the Party concerned to notify its intention to uphold or modify its reservation before the expiry of that period shall cause the reservation to lapse.
3. If a Party makes a reservation in conformity with Article 78, paragraphs 2 and 3, it shall provide, before its renewal or upon request, an explanation to GREVIO, on the grounds justifying its continuance.

Article 80

Denunciation

1. Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 81

Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration, any signatory, any Party, the European Union, and any State invited to accede to this Convention of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c) any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 75 and 76;
- d) any amendment adopted in accordance with Article 72 and the date on which such an amendment enters into force;
- e) any reservation and withdrawal of reservation made in pursuance of Article 78;
- f) any denunciation made in pursuance of the provisions of Article 80;
- g) any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Istanbul, this 11th day of May 2011, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, to the European Union and to any State invited to accede to this Convention.

Appendix – Privileges and immunities (Article 66)

1. This appendix shall apply to the members of GREVIO mentioned in Article 66 of the Convention, as well as to other members of the country visit delegations. For the purpose of this appendix, the term “other members of the country visit delegations” shall include the independent national experts and the specialists mentioned in Article 68, paragraph 9, of the Convention, staff members of the Council of Europe and interpreters employed by the Council of Europe accompanying GREVIO during its country visits.
2. The members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, while exercising their functions relating to the preparation and the carrying out of country visits, as well as the follow-up thereto, and travelling in connection with those functions, enjoy the following privileges and immunities:
  - a. immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage, and immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity;
  - b. exemption from any restrictions on their freedom of movement on exit from and return to their country of residence, and entry into and exit from the country in which they exercise their functions, and from alien registration in the country which they are visiting or through which they are passing in the exercise of their functions.
3. In the course of journeys undertaken in the exercise of their functions, the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, in the matter of customs and exchange control, be accorded the same facilities as those accorded to representatives of foreign governments on temporary official duty.
4. The documents relating to the evaluation of the implementation of the Convention carried by members of GREVIO and other members of the country visit delegations shall be inviolable insofar as they concern the activity of GREVIO. No stoppage or censorship shall be applied to the official correspondence of GREVIO or to official communications of members of GREVIO and other members of the country visit delegations.
5. In order to secure for the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations complete freedom of speech and complete independence in the discharge of their duties, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their duties shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer engaged in the discharge of such duties.
6. Privileges and immunities are granted to the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix in order to safeguard the independent exercise of their functions in the interests of GREVIO and not for their personal benefit. The waiver of immunities of the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix shall be made by the Secretary General of the Council of Europe in any case where, in his or her opinion, the immunity would impede the course of justice and where it can be waived without prejudice to the interests of GREVIO.